

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Reparacije in kratkoročni krediti

Lavalu se je v Washingtonu posrečilo spraviti vprašanje reparacij v star tir, ki jim je bil za-
rtan v takozvanem Youngovem načrtu. Hoover se
je obvezal, da ne bo motil za delj časa evropskega
ozračja s svojimi pobudami in je dal zaenkrat
Franciji svobodne roke v zadevi reparacij in vpra-
šanja podaljšanja kratkoročnih kreditov Nemčiji.
Nemška vlada mora torej računati s suhim dej-
stvom, da po preteku Hooverjevega moratorija, s
katerim je bilo ukinjeno plačevanje vojne odškod-
nine, stopi v veljavo Youngov načrt.

Če so kazali komentarji francoskega tiska
tako po Lavalovem povratku, da je Francija volja-
na popustiti tudi glede Youngovega načrta, niso
nič manj značilna izvajanja oficijoznega »Tempsa«,
ki odločno trdi, da ne bo Francija žrtvovala Youngovega
načrta in svojih pravic do reparacij. Francozi so pripravili
dati Nemcem nove, morda tudi bistvene koncesije,
toda pogajanja se morajo vršiti v določenem okvirju;
to podlago more tvoriti le Youngov načrt. Francija pač
ne more dovoliti, da se tako važen mednarodni dogovor,
kakor je Youngov načrt, ki je bil sprejet v Haagu
januarja 1930 po tolikšnih protestih od strani
francoskih narodnih krogov in je prinesel Nemcem
v primeri z Dawesovim načrtom velike koncesije,
zopet razveljaviti in raztrgati kakor kos pa-
pirja. Zabeležiti je treba »Tempsove« poudarek,
da se mora reparacijsko vprašanje rešiti v duhu Youngovega
načrta in sporazumno z vsemi prizade-
timi državami. Pri reševanju vprašanja, ki tako
živo reže v njihove finance, hočejo sodelovati vse
prizadete države, umevno da tudi naša, da se
zavarujejo pred takšnimi presenečenji kakor je
bil Hooverjev načrt, ki je povzročil tolikšno zmedo
v gospodarstvu manjših držav.

Tudi v smislu Youngovega načrta Nemčija
lahko doseže odlog plačila reparacij, toda samo
plačila tako zvanih odločljivih anuitet. Youngov
načrt namreč razlikuje neodločljive (zavarovane)
letne obroke v skupnem znesku 660 milij. mark,
ki jih mora Nemčija na vsak način plačati, in od-
ločljive (nezavarovane) letne obroke 1101,9 milij.
mark. Ako hoče Nemčija doseči odlog plačila od-
ločljivih anuitet, mora javiti Banki za mednarodna
izplačila v Baslu, »da ji položaj marke in nem-
škega gospodarstva ne dovoljuje,« da plača od-
ločljive anuitete, in sicer v tuji valuti. V tem pri-
meru se sestane poseben odbor pri Banki za med-
narodna izplačila, »da temeljito preišče položaj v
Nemčiji glede na obveze Youngovega načrta.« Za-
nimivo je, da ni hotela Nemčija vložiti takšne
prijava pri Banki za mednarodna izplačila niti to
poletje, ko ji je grozil finančni polom, in to iz
enostavnega razloga, ker ni marala pred svetom
priznati šibkosti svojega gospodarstva in razbur-
jati inozemske kapitaliste, ki so naložili v Nemčiji
svoj denar. Ljubša ji je bila Hooverjeva akcija za
moratorij, s katerim je Amerika postavila Evropo
pred dovršeno dejstvo. Nasprotno vztraja Francija
danes na tem, da stori Nemčija vse korake, ki jih
predpisuje Youngov načrt.

Odlog plačila odločljivih anuitet, kakor ga
predvideva Youngov načrt, končno Nemčiji tudi
ne koristi mnogo. V tem primeru mora nemška
vlada kljub odlogu izvršiti plačilo obroka, in sicer
Banki za mednarodna izplačila; olajšava obstoji
samo v tem, da se plačilo ne izvrši v tuji valuti,
katere nabava bi marki lahko škodovala, temveč
v nemških markah. Odlog sme trajati kvečjemu
dve leti; banka vrne Nemčiji denar, ko ta izvrši
plačilo v tuji valuti.

Nemci polagajo pred svetom na reparacije ta-
ko veliko važnost predvsem, ker je to političen
dolž, ki ga eni strani občitajo kot nezasluzeno po-
nižanje in ki je glede na politične koncesije, ki bi
jih oni lahko dali n. pr. Franciji, silno prožen; z
večnim tarnanjem se bo dal še bolj znižati. Ker bi
ga morali odplačevati še 59 let, je zanj v skup-
nem znesku res veliko breme; toda upnikom prav
malo ostane od teh inkasov, ker grede nemške
milijarde le skozi njihove roke v Ameriko. Tre-
nutno pa niso reparacije za nemško gospodarstvo
tolikšnega pomena, kakor Nemci splošno to prika-
zujejo. Z mnogo večjo težo pritiskajo na nemško
gospodarstvo nepolitični, to je dolгови trgovskega
značaja v inozemstvu. Vprašanje kratkoročnih kre-
ditov je danes mnogo bolj pekoče kakor vpra-
šanje reparacij.

V času od leta 1924. do 1930. se je Nemčija
zadlužila v inozemstvu za 25,5 milijard mark in če
odbijemo njene naložbe v inozemstvu, se je njen
zunanji dolg še vedno povišal za 18,2 milijarde.
Ako temu znesku prištejemo še 3 milijarde mark,
ki predstavljajo zaslužek nemške mornarice v ino-
zemstvu in troške inozemcev v Nemčiji, pridemo
do vsote 21,2 milijarde, ki je bila nemškemu go-
spodarstvu na razpolago za poravnavo terjatev ino-
zemstva. Od tega denarja je Nemčija plačala v tem
času na račun pasivnosti trgovinske bilance — ki
je danes aktivna! — 6,3 milijarde, za obresti trgo-
vskih dolgov 2,5 milijarde, za vojno odškodnino 10,3
milijarde, in 2,1 milijarde za nabavo zlata za dr-
žavno banko. To so ugotovitve mednarodnega fi-
nančnega odbora, ki je zasedal avgusta v Baslu,
da bi proučil vprašanje kratkoročnih kreditov v
Nemčiji. Trditev, da se Nemčija zadolžuje v ino-
zemstvu samo zato, da lahko plačuje reparacije,
očitno ne drži.

Inozemski kratkoročni krediti znašajo danes v
Nemčiji po navedbi nemškega tiska 11,5 milijarde.
V odstotkih so dale tuje države (zasebniki): Zdr-
žene države 37,1%, Anglija 20,4%, Švica 9,7%,
Holandska 6,5%, Francija 2,2%, Švedija in ostale
države 10,2%. Na nemške obične odpade okoli
1 milijarda, ostali denar povečini na banke. Okoli
4 milijarde kreditov je neodločljivih, glede ostalih

Japonska okupirala Mandžurijo do meje ruske interesne sfere

Japonska se ne pokori sklepu Društva narodov!

London, 5. nov. Čim bolj se bliža datum 16.
novembra, ko se ima zopet sestati Svet Društva
narodov, da vnovič pretresa kitajsko-japonski spor,
tembolj narašča bojazen diplomatskega sveta, da
se ne bi pomirjevalna akcija Društva narodov de-
finitivno ponesrečila.

Znano je, da bi morala Japonska v smislu
tozadevnega sklepa Društva narodov do 16. nov.
odpoklicati svoje čete, ki operirajo izven japonske
pogodbene zaščitne cone na južno-mandžurski že-
lezniški progji in so se v borbi zoper kitajske ro-
parje — kakor predstavljajo to reč v Tokiju —
že opasno približale vzhodno-kitajski železnici, ki
deli južno Mandžurijo od severne, kjer je intere-
sirana Rusija. Japonska pa slej ko prej vztraja na
stališču, da teh čet »zaradi miru in redca« nika-
kor ne more odpoklicati, dokler Kitajska formal-
no-pravno ne pripozna in potrdi privilegiranega
položaja Japonske v Mandžuriji. Briand je sicer
kot predsednik Sveta Društva narodov Japonsko
vljudno pozval, naj do 16. t. m. v smislu Pakta ter
v smislu Pariške pogodbe evakuira svobodno
mandžursko cono, ki je pod nesporno suvereniteto
Kitaja, toda japonska vlada je odgovorila 3. t. m.
na ta poziv popolnoma negativno.

Spretna poteza japonske diplomacije

Javnost se sprašuje, čemu neki Japonska
trdovratno vztraja na svojem nepomirljivem sta-
lišču, ko so se operacije japonske ekspedicijske
armade razširile v zadnjem času preko rek Sun-
gari in Nonni na cono vzhodno-kitajske železnice,
kar pomeni očitno izživanje spora z Rusijo, ki se-
verno Mandžurijo smatra za svojo interesno sfero.
Ker so namreč Sovjeti zoper to prodiranje prote-
stirali, je jasno, da med Japonsko in Rusijo ne ob-
stoja noben tajni pakt glede razdelitve Mandžu-
rije. Zato je tembolj nerazumljivo, da se japonsko
armadno poveljstvo ni pomislilo prekoračiti meje
japonske in ruske interesne sfere.

Ta uganka se je razrešila te dni in sicer po
pisanju oficijelnega organa sovjetov, »Izvestije«,
ki napadajo francosko diplomacijo, češ da Francija
na tistem podpira japonsko okupacijo Mandžurije,
medtem ko njen zunanji minister Briand igra v
Svetu Društva narodov angela miru, ki Japonsko
grčeče svari pred vojsko. Prodirljivo proti progji
vzhodno-kitajske železnice — tako piše glasilo so-
vjetske vlade — so Japonci namenoma izzvali vzne-
mirjenje Sovjetov, zato da vržejo v svet podlo iz-
miselnino o tajnem paktu med Rusijo in Kitajcem
in tako naštevajo zapadne evropske velesile proti
nekemu dozdnevemu boljševičskemu imperializmu.
Obenem pa japonska vojaška stranka vara svet z
nekako nevarnostjo kitajskih roparjev, ki naj
opravičuje okupacijo cele Mandžurije in pa Mon-
golije, v katero hočejo Japonci vdreti preko reke
Nonni. Zato je čisto jasno — menijo »Izvestije« —
da bo svet Društva narodov 16. t. m. zopet stal
pred istim problemom kakor ob svojem prvem
sestanku in da se bo takisto brez rezultata razel
medtem ko bo japonska armada zasedla Mandžu-
rijo do reke Nonni.

„Poprava treh mostov“

Kar se tiče vlade v Tokiju, igra naprej svojo
jako premeteno dvojno vlogo. Medtem, ko zlasti
Anglijo in Ameriko zagotavlja, da bo evakuirala
Mandžurijo in da prav za prav počasi to že dela,
pa so japonske čete, 4. t. m. v resnici dospеле do
reke Nonni pod prevezo, da popravijo mostove
preko reke, ki vodijo v Mongolijo. Te mostove so
razdrli kitajski vojaki in so Japonci pozvali ondi
nastanjenega kitajskega generala Ma, da naj jih
sam popravi. Ker tega kljub svoji obljubi ni storil,
jih je šel sedaj popraviti en japonski bataljon
pod deloma resnično prevezo, da so ti mostovi
potrebni za vsakdanji promet. Toda ti mostovi so
obenem važne strategične točke napram Rusiji in
tvorijo tudi prehod v Mongolijo. Ti mostovi —
tako namreč trdijo v Tokiju — bodo popravljeni
v dveh tednih, nakar bodo japonski bataljoni
»odšli«. Vse kaže, da sta se Japonska in sovjetska
vlada v svojih zadnjih, nekoliko burnih razgovorih
domegli, da japonske čete ne bodo prekoračile
reke, zakaj japonska vlada odločno zagotavlja, da
Japonci ne bodo zasedli Cickarja na vzhodno-
kitajski progji, kakor je bilo prvotno nameravano, in
da bodo sploh strogo spoštovali rusko interesno
sfero v Mandžuriji.

V južni Mandžuriji sami so Japonci kitajsko
upravo popolnoma likvidirali. Prisilili so Kitajsko
banko v Mukdenu, da jim izroča vse davčne in ca-
rinske dohodke v višini 4 milijonov dolarjev, ki

milijard pa predlagajo Nemci, naj se kratkoročni
krediti izpremenijo v dolgoročne, ki bi se amorti-
zirali v teku 7 let.

Na podlagi baselskega dogovora zapadejo krat-
koročni krediti 1. februarja. Ako bi Nemčija do
tega dne ne dosegla odloga, bi bila gospodarska
katastrofa neizbežna. Ker je Francija malo priza-
deta zaradi teh »zmrznenih« kreditov, bo v tem
vprašanju pustila pobudo drugim. Zadeva pa je
tudi zanje velikega pomena, ker izvaja mora krat-
koročnih kreditov na Nemce hud pritisk, da bi se
približali Franciji, kjer lahko dobijo nadomestilo
za te kredite.

jih ta banka sprejema. V Mongoliji pa se Japonci
pripravljajo na to, da proglasijo neodvisno mon-
golsko kraljestvo, kateremu bi vladal potomec iz-
gubne kitajske cesarske rodbine. Ta čin naj bi se
izvršil v času, ko bo zboroval Svet Društva naro-
dov in bi se seveda od Japoncev predstavljal kot
izraz svobodne narodne volje v Mongoliji...

Anglija priznava in ne priznava...

Zadnji čas se je začelo nekoliko vznemirjati
tudi angleško javno mnenje, ki je dozdaj bilo ne-
kako indiferentno. »Times« poudarjajo, da so Ja-
ponci iz Mandžurije, ki so jo kitajske vlade samo
nesramno izžemale, ustvarili pravi raj, v katerega
so investirali en milijon funtov. Iz Mandžurije do-
biva Japonska potrebne sirovine in rudnine za
svojo industrijo ter uvaža vanjo svojo manufak-
turo. Zato ne more tam trpeti kitajske konkurence,
ki skuša z »zgraditvijo« »nepotrebnih« železnic in
luk izrinuti Japonsko. Te interese Velika Britanija
priznava kot vseskozi upravičene. Zato pa se an-
gleška javnost zelo čudi japonskemu tisku, ki
dolži Anglijo protijaponskih čustev, češ, da bi An-
gleži radi profitirali od bojkota japonske indu-
strije v Kitaju. To je popolnoma neosnovan očitek.
Anglija je interesirana edino le na tem, da se so-
glasni sklepi Sveta strogo spoštujejo. Zato bi ja-
ponska vlada, ako ne bi do 16. t. m. evakuirala
onih čet, ki operirajo v svobodni Mandžuriji izven
pogodbene cone, spravila svojo prijateljico v naj-
mučnejši položaj, ker bi morala svoje tradicio-
nalno prijateljstvo do Japonske žrtvovati neob-
hodni obrambi principov Društva narodov.

Ker eni ta opomin smatrajo kot resno grož-
njo, drugi pa trdijo, da pomeni zgolj diplomatsko
finto, zato je resnično stanje japonsko-kitajskega
spora v sedanjem momentu slej ko prej zavito v
popolno meglo.

Bitka med Japonci in Kitajci

London, 5. nov. tg. Iz Mukdena se poroča,
da je prišlo pri mostiču Nani v Mandžuriji do hu-

dih bojev med japonskimi in kitajskimi četami in
da so Kitajci imeli velike izgube. Japonci imajo
18 mrtvih in večje število ranjenecov. Japonski in-
ženjerji so že več dni popravljali most železnice
Taonan-Cickar, ki so ga pred kratkim porušili
Kitajci. Japonske inženjerje je strašilo 500 japo-
nskikh vojakov, katere so nenadoma napadli Kitajci,
po številu 5000 mož. Japonci so se nahajali v zelo
težkem položaju in so bili primorani umakniti se
z mostiča. Iz Tokia je bil izdan komunike, ki trdi,
da je bil boj za to mostiče najhujši, odkar so iz-
bruhnili konflikti v Mandžuriji. Položaj se smatra
za skrajno resen in se bojijo nadaljnjih kompli-
kacij. V vojaških krogih se izjavlja, da ima gene-
ral Ma, ki je vodil napad na Japonce pri mosti-
šču, sovjetsko pomoč, ker bi se sicer ne upal na-
pasti Japoncev.

Tokio, 5. nov. AA. V Mandžurijo je odšlo na-
daljnjih 4000 japonskih vojakov

Apel na Društvo narodov

Zeneva, 5. nov. tg. Kitajski delegat pri Sve-
tu Zveze narodov dr. Sze je danes zvečer v imenu
svoje vlade prosil generalnega tajnika Zveze na-
rodov, naj takoj stopi v zvezo s predsednikom Bri-
andom, da bi poskusil pri japonski vladi doseči
tako ustavitev sovražnosti, katere po navedbah ki-
tajskega delegata trajno vršijo japonske čete v
Mandžuriji, ki so jo zasedle. Smatra za zelo mo-
goče, da se bo Svet Zveze narodov sklical v pri-
hodnjih dneh. Generalni tajnik je takoj telefonično
obvestil Brianda o kitajski demarši. Med tem pa
je dospela iz Pariza nadaljnja obvestitev japonske
delegacije, ki poroča o že znanih dogodkih pri reki
Nane, da je Japonska pozvala oba tamkajšnja ki-
tajska generala, da se oddaljita deset kilometrov
od mostiča, katerega naj v bodoče več ne uporab-
ljata v strategične svrhe. Japonske čete imajo po
japonskem sporočilu nalogo, da na vsak način za-
ščitijo obnovo mostu, ki je potreben za gospodar-
sko življenje tamkajšnje province.

Nova angleška vlada

London, 5. nov. tg. Danes zvečer je MacDo-
nald ustregel časnikašem in jim sporočil svojo
novo ministarsko listo. Edino presenečenje v novem
kabinetu je v tem, da je zunanje ministrstvo na-
mesto lorda Readinga prevzel sir John Simons.
Neville Chamberlain je finančni minister, Walter
Runciman, namestnik ravnatelja parob. družbe
»White Star«, pa je postal trgovinski minister. Na-
mesto sirja Austen Chamberlaina je postal mor-

nariški minister sir Eyres-Monsell. MacDonald pa
je ministrski predsednik in prvi lord finančnega
ministrstva. Dalje so zasedli najvažnejša mesta:
Thomas, ministrstvo za dominione, Cunliffe-Lister
za kolonije, Samuel Hoare za Indijo, lord Hals-
ham za vojno, lord Londonderry zrakoplovstvo, sir
Herbert Samuel notranje ministrstvo, Baldwin je
lord-predsednik tajnega sveta, Snowden pa lord
tajni čuvar pečata.

Kako Brüning motri položaj

„Treba je ustvariti atmosfero zaupanja“

Berlin, 5. nov. tg. Državni kancler dr. Brü-
ning je govoril danes v odboru centra o raznih
problemih, ki so na dnevnem redu. Dr. Brüning
je izjavil, da je cilj njegove politike, ustvariti za-
upno atmosfero za Nemčijo ne samo v Nemčiji,
temveč na vsem svetu, da doseže znošno ureditev
reparacijskega in moratorijskega problema. Kate-
gorično je izjavil, da na noben način ne bo pustil,
da bi marka sledila angleškemu funtu. Samo na
ta način se more okrepiti zaupanje inozemstva.
Kot smernico za notranje nemške odredbe je po-
stavil dr. Brüning načelo, da morajo take odredbe
poživiti nemško gospodarstvo. Lastni stroški se
morajo znižati, da bodo cene postale konkurenčne.
To znižanje pa se ne sme doseči samo z zniževa-

njem mezd, ker bi enostransko znižanje mezd do-
vedlo samo do nove oslavitve kupne moči. Mora
se najti možnost, da se bodo posamezne poklicne
skupine končno sporazumele. Glavna naloga bo
morala biti ta, da se svet vrne čim najprej k so-
lidnim poslovnim načelom in maksimam predvoj-
nega časa. Glede reparacijskega vprašanja je iz-
javil, da se mora pri sedanjih pogajanjih najti re-
šitev, ki bo nemškemu narodu in vsemu svetu vr-
nila zaupanje, obenem pa se bodo uredili kratko-
ročni krediti.

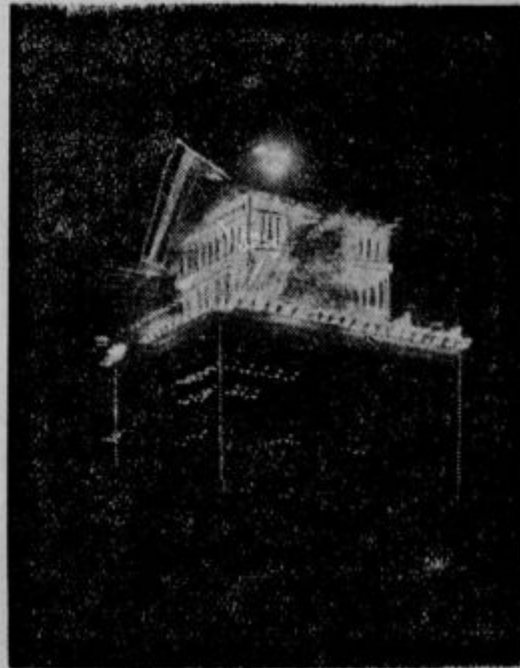
Berlin, 5. nov. AA. Nemška vlada je imela
sejo, na kateri je bilo prečitano poročilo g. Hösch-
a o njegovih razgovorih z gg. Lavalom in Briandom.

Administrator goriške nadškofije

Milan, 5. nov. tg. Namesto odstopivšega go-
riškega nadškofa dr. Sedeja je papež postavil po-
sebnega apostolskega administratorja in poklical
na to košljivo mesto ravnatelja italijanskega se-
minarja v Kopru msgr. Giovannija Sirottija.

Grozeča kriza nemške težke industrije

Berlin, 5. nov. Z Veliko vznemirjenjem je po-
vzročila v gospodarskih krogih kriza v največjem
podjetju Vereinigte Stahlwerke, na čelu katerega
stoji nemški industrijalec Thyssen. Delnice tega
koncerna so v zadnjih dveh letih padle na 10%
nominalne vrednosti, čeprav je investirano v pod-
jetje nad 400 milj. mark. Izgube v zadnjem po-
slovnem letu znašajo 150 milj. mark. Razen tega
je ogrožen tudi kapital koncerna v znesku 880
milij. mark. Z gotovostjo računajo, da bo glavni
ravnatelj tega koncerna prišel ob vse svoje pri-
vatno premoženje. Zaradi težkega stanja tega kon-
cerna bo težko prizadeta tovarna Alpine Montan-
werke ter veliko število drugih nemških industrij-
skih podjetij, ki se bore z velikimi težavami. Mno-
go je doprineslo h krizi, da je Sovjetska Rusija
stornirala radi padanja izvoza večino svojih naročil.

Sooči razsvetljeni ljubljanski nebotičnik.
(Glej poročilo na 3. strani.)

Dunajska vremenska napoved. Pričakovati je
precejšnje spremembe splošnega značaja vremena.
Na jugu in na zapadu se bo pooblačilo, morda bo
tudi nekoliko dežja.

Ban dravske banovine v Beli Krajini

G. ban obljublja državno pomoč krajem, ki so prizadeti radi suše in slabe letine

Po Dolenjskem

Ban dravske banovine dr. Drago Marušič je večeraj popoldne odpotoval na Dolenjsko. Ustavil se je najprej v Trebnjem, kjer se je ravno vršilo zborovanje županov in predstavnikov okoliških občin, ki so se posvetovali o elektrifikaciji. Zastopanih je bilo 16 občin. Bana je pozdravil najprej župan Zupancič, nato pa načelnik kmetijske zadruge Ceh. Trebnje je bilo okrašeno z zastavami. Na zborovanju je pozdravil bana notar Mastnjak. Nato je imel ban daljši govor na prisotne župane in predstavnike občin, ki so z vidnim zanimanjem sledili besedam bana o narodni slogi.

Nato je ban nadaljeval svojo pot v Novo mesto. Tudi Novo mesto je bilo okrašeno z zastavami. Pred poslopjem sreskega poglavarstva so bili zbrani predstavniki državnih oblastev ter številno občinstvo. Bana je najprej pozdravil župan v Novem mestu g. Viktor Režek. Ban je imel na zbrane daljši govor, v katerem je dejal, da je smatral za svojo dolžnost, da obišče Novo mesto, posebno ker je del areza zaradi suše in slabe letine precej trpel. Potrebno je, da se akcija za pomoč siromašnim krajem razširi tudi na ta del naše države. Nato je g. ban v sreskem načelstvu sprejel najprej predstavnike duhovščine pod vodstvom g. prošta Cerina. G. prošt je g. banu izjavil udanost in ljubezen duhovščine do kralja in domovine. Nato je sprejel ban župane iz okoliških občin, ki so mu predložili razne želje in zahteve.

Lep sprejem v Crnomlju

Danes dopoldne se je ban odpravil v Crnomelj, kamor je dospel ob 10 dopoldne. Crnomelj je priredil banu prav iskren sprejem. Pred vhomom v Crnomelj je bil postavljen slavolet z napisom: »Dobrodošel gospod ban, pozdravljen!«. Na trgu pred sreskim načelstvom so bili zbrani predstavniki raznih društev, šolska mladina, sokoli, gasilci in številno občinstvo. Vsi prisotni so priredili banu prirčne ovacije. Mestna godba je zaigrala državno himno. Kot prvi je pozdravil g. bana crnomeljski župan g. Müller v svojem imenu ter v imenu županov iz okolice. Ban je vidno ginjen nad prisrčnim sprejemom, ki mu ga je priredil Crnomelj, imel daljši govor, v katerem je dejal, da se zahvaljuje za tako lep in prisrčen sprejem. Ve, da ne velja toliko njegovi osebi, temveč v prvi vrsti Nj. Vel. kralju. Prišel je v Crnomelj radi tega, da izrazi skupno z ljudstvom zadovoljstvo, da sta sreza Metlika in Crnomelj zopet priključila dravski banovini. Potrebno pa je bilo, da je prišel v Belo Krajino tudi zaradi tega, ker je Beli Krajini zaradi suše in slabe letine treba na vsak način pomagati. Storititi je treba vse, da se akcija za siromašne kraje v naši državi razširi tudi na ta dva sreza. Narod mora videti, da je Jugoslavija prava mati za ljudstvo, za katero skrbi kadar je v stiski. Združiti nas mora vse ljubezen do domovine in zavest, da smo navezani drug na drugega v prepričanju, da je za naš narod življenje in obstoj zagotovljen le v Jugoslaviji.

Viharno odobrovanje je sledilo besedam gospoda bana. Bana je pozdravil nato načelnik Sokola Spiro Vrankovič. K g. banu je pristopila mala dekle Ljuba Ljének, ki je s prigriznimi besedami izročila g. banu lep šopek. Izrazila je veselje mlade.

Kumanudi napoveduje večjo samoupravo banovin

Belgrad, 5. nov. 1. Minister za trgovino in industrijo Kumanudi je snoči nadaljeval svojo konferenco in vzel za predmet svojega predavanja vprašanje samouprave. Smatram za svojo dolžnost, je izjavil, da to vprašanje obravnavam, ker ne bo zainteresiralo samo Belgradčane, ampak državljane Jugoslavije vobče. Beseda samouprava za nas ni nič novega. Že več kot pol stoletja je potekalo, odkar je ena naših največjih strank, samoupravo postavila med prvo in najvažnejšo načelno zahtevo svojega političnega programa. Da je to načelo o samoupravi bilo za njo res važno, dokazuje že dejstvo samo, ker je celo svojemu strokovnemu organu dala naziv »Samouprava«. Nekdaj so ponekod v Evropi smatrali, da pomeni samouprava skrajno levičarstvo, toda temu ni tako. Miv Srbiji smo imeli samoupravo že davno pred svetovno

Odkrito komunistično gnezdo v Bolgariji

Sofija, 5. nov. AA. Preiskava o tajni komunistični organizaciji se nadaljuje. Policija je prišla na sled senzacionalnim odkritjem. Že pred delj časa je bila odkrila sledove članov centralnega komunističnega odbora Kofardijeva in Caneva, od katerih je prvi v trenutku, ko ga je policija zalo-

dine, da je g. ban prišel v kraje, kjer živi reven narod, ki je pa veren in vdan svojemu kralju in domovini. G. bana sta pozdravila še načelnika gasilcev iz Crnomlja in Vinice. Popoldne odpotuje iz Crnomlja v Metliko.

Praznično razpoloženje v Metliki

Praznično se je oblekla Metlika, ko je prvič pozdravila slovenskega bana. Vse je bilo v zastavah. Okna so bila okrašena. Ob 3 popoldne je pridrl iz Crnomlja avtomobil. Zaigrala je godba. Zagrmeli so možnarji in pozdravili smo iz naših slovenskih src g. bana. Najprej ga je pozdravila belo oblečena deklica s šopkom jesenskih rož in po stari navadi s soljo, kruhom in vinom iz naših gor. Nadalje ga je pozdravil g. Dako Makar, ki je med drugim posebno poudaril našo voljo in želje, da si ohranimo v Metliki glavarstvo, ki nam je pogoj lepe bodočnosti. G. banski svetnik Nemanjić je poudaril posebno naše težave in naše gospodarske potrebe. Nato je g. ban v svojem odgovoru izrekel najprej svoje prisrčne pozdrave našemu narodu, majhnemu po številu, toda velikemu po srcu. Pozdravil je Metliko kot najmlajše slovensko glavarstvo. Prihitiel da je k nam, da skupno z nami manifestira združeno Slovenijo, katere smo mi sicer majhen drobec, a njen integralen del. Prišel da je k nam na naš klic: »Na pomoč!«, da zasliši naše želje, potrebe in prošnje. G. ban je zaključil svoj govor z vzklikom: »Zivela Jugoslavija, živele Bela Krajina!«. Nato se je vršila slovesna seja mestnega zastopstva. Potem je g. ban sprejemal razne deputacije, si ogledal Zadržno vinski klet in se večer zopet odpravil nazaj v Ljubljano.

Iz Metlike so bile odposlane sledeče

brzojavke:

»Kabinetni pisarni Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Beograd. — O priliki uradnega obiska bana dravske banovine g. dr. Draga Marušiča v mestu Metliki in srezi metliškem ponovno pošljamo izraze pomenljive zvestobe in vdanosti, pozdravljaje svojega kralja in najvišjega čuvarja edinstva naroda in neokrnjenosti domovine.«

Dalje predsedniku vlade g. Zivkoviču: »O priliki uradnega obiska bana dravske banovine g. dr. Draga Marušiča v mestu Metliki in srezi metliškem ponovno zagotavljamo svojo vsestransko pomoč pri delu za graditev boljše bodočnosti naše edinstvene in neokrnjene domovine. — Podpis: Zupan Golja.«

Na županov predlog je bila podpisana tudi sledeča spomenica:

»Za vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Karagjorgjevića, kralja Jugoslavije, ki je z zakonom z dne 3. oktobra 1929 dal kraljevini edinstveno ime Jugoslavija ter razdelil kraljevino na upravna področja v banovine, a z novo ustavo z dne 3. septembra priključil naše mesto in srez Metliko dravski banovini, za časa načelovanja kraljevske vladi g. Petra Zivkovića je danes 5. novembra 1931 obiskal naše starodavno mesto Metliko ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič, ki je z izrednim zanimanjem skrbel za našega mesta napredek in za potrebe naroda v srezi Metliki, smo o priliki njegovega prvega poseta kot bana sestavili in podpisali to spomenico.«

vojno in imeli smo samoupravne organe tudi v sedanjih državah v povojni dobi, in sicer v obliki nekdanjih oblasti. Minister dr. Kumanudi je v nadaljnjem govoru opisoval, kako so delovale te samouprave, da so se preje v Srbiji poslovala silajno in na splošno zadovoljstvo. Povojne oblasti so nekoliko zgrešile, ker so postale vse preveč birokratične ustanove. Kar se tiče sedanjih banovin, obstoja namen, opremiti jih z najsiširšo samoupravno oblastjo. Glede banskih svetov se je izjavil minister dr. Kumanudi, da se bodo spreminile v neke vrste lokalne parlamente. Za enkrat je vse to še v stadiju razvoja, toda prepričan je, da bo v teku desetih let Jugoslavija izgledala popolnoma drugače kakor danes, ker ji bo samoupravna razdelitev omogočila vsakovrstni napredek.

tila, izvršil samomor, potem ko je ustrelil proti stražnikom, ki so ga hoteli prijeti. Takrat je policija dognala, da je Kofardijev imel nalogo, ponovno razpeti mrežo tajnih komunističnih organizacij in podpirati obstoječe organizacije te vrste. Po končani misliji bi se bil Kofardijev moral s svojimi pomočniki spet vrniti v Rusijo in sicer na motornem čolnu, ki ga je policija zaplenila v Burgasu. Tam je bilo tudi izvršeno več aretacij.

V zaplenjenem arhivu so odkrili ključ za šifre, subverzivno literaturo in nekaj navodil komunistične internacionale, ki so se nanašale na okrepitev revolucionarnega gibanja na Poljskem, v Španiji, Nemčiji in Bolgariji. Tudi proračun tajnega centralnega odbora so odkrili. Po podatkih nekkih listov so se v tem proračunu nahajale med izdatki tudi plače neodvisne parlamentarne delavske stranke.

Preiskava se nadaljuje. Dozdej so aretirali 44 ljudi.

Sofija, 5. nov. 1. Uradni »La Bulgaria« piše danes na uvodnem mestu o turško-madžarskem prijateljstvu ter ugotavlja z veseljem, da posega Turčija vedno bolj v politiko evropskega jugozapada in da hoče v tem svojem prizadevanju kolikor mogoče pomoziti številu svojih evropskih prijateljev. Njeni prijatelji so vsi trdne oporne točke za njeno politično ekspanzijo.

»Pladno« pa pristavlja k temu, da se čudi, kako more uradni list govoriti v tako prijaznem tonu o povratku Turčije v Evropo, kjer še niso izbrisani spomini na njeno ponašanje napram kristijanom. »Utro« se boji, da ne bi s Turčijo prišel na Balkan tudi komunizem pod okriljem Sovjetske Rusije, ki bo še posebej opogumljen zaradi prijaznega stališča, ki ga je zavzela vlada napram obnovi normalnih razmer med Bolgarijo in Rusijo.

„Neodvisna Indija je popolnoma nemogoča“

London, 5. nov. Najvažnejši dogodek v britanskem empiru je revolucija v veliki državi Kašmir v Indiji, ki je neodvisna ter z Britanijo samo v pogodbeni zvezi. Ta revolucija pomeni namreč definitivni prelom med Indij in Muslimani, radi česar bo nemogoč sporazum med tema dvema plemenoma in bo projekt federativne Indije padel v vodo.

Revolucijo so povzročile prostovoljske čete Muslimanov v Pandžaku. Tu so se namreč Muslimani organizirali, da osovobijo svoje brate v državi Kašmir, kjer tamošnji indski vladar, oziroma maharadža baje zelo zapostavlja in zatira muslimanski element. Kašmirske maharadža je namreč pristal indskega nacionalističnega kongresa in kot tak vodi veleindsko politiko. Muslimani v Pandžaku so sestavili prostovoljske čete, ki z vseh strani prodirajo v Kašmir in revoltirajo svoje kašmirske brate. Boji se vrše z vsem fanatizmom indskih plemen. Med muslimanskimi četami je veliko žensk; v Kašmirju samem pa se je pod vodstvom šajka Hissam Dina organizirala četa 10.000 oboroženih Muslimanov. Prišlo je do krvavih spopadov med policijo in vojniki maharadže in vstati, v katerih se je izkazalo, da so maharadževe oborožene sile preslabe, da bi ustavile četaški vpad.

Zato je bil maharadža primoran, da naprosi indskega podkralja v Delhiju, da mu pošlje na pomoč svoje vojaštvo. V svetu podkralja so 4. t. m. o tej prošnji debatirali in sklenili, da pomoč pošljejo in sicer ne indskih ali muslimanskih vojakov, ampak škotski polk, ki se je takoj nato odpravil proti kašmirske meji pri Kohali. Zdej so angleške čete že v Kašmirju, katerega dozdej še ni prekorčila noga angleškega vojaka. Naloga Angležev seveda ne bo hvaležna, ker jih bodo se-

veda napadali tako Indij kakor Muslimani. Muslimansko vstajo vodi znani šef muslimanskega avtonomističnega pokreta v Indiji, Maulana Ali.

Dogodek je izredno važnosti za Indijo. Nek angloindski politik je njega pomen označil z besedami, da so tako Indij kakor Muslimani s svojo nespravljivostjo dokazali, da je neodvisna Indija popolnoma nemogoča. Naj Indij in Muslimani vred še tako sovražijo Angleže, obema so Angleži krvavo potrebni, ker se med seboj še bolj sovražijo.

Vstaja Muslimanov v Kašmirju je posledica nestrpnega obnašanja indskega kongresa in pa v hinavske fraze miroljubnosti zavite intolerance Gandhija pri konferenci okroglo mize v Londonu. Dočim namreč Gandhi trdi, da v Londonu ni mogoče priti do sporazuma zaradi angleške politike, je resnica ta, da bi bilo do sporazuma prišlo že davno, če bi bil Gandhi v zadevi muslimanske avtonomije popustil. Gandhi pa po instrukcijah kongresa slejkoprej odklanja upravičene zahteve Muslimanov.

Boje se, da ne bi dogodki v Kašmirju imeli za posledico splošnega pokola po vsej Indiji, kjer bivajo Indij in Muslimani skupaj. Zato je svet indskega podkralja sklenil, da takoj ukrene vse, kar bi bilo potrebno za preprečenje nemirov.

Gandhi kraljev gost

London, 5. nov. tg. Konferenca za okroglo mizo se je odgodila do prihodnjega tedna. MacDonald namerava z vsem svojim osebnim vplivom pripraviti oba odbora o ustavi in o manjšinskih vprašanjih, da se sporazumeta. Danes so vsi udeleženci konferencie povabljeni h kralju in se z radovednostjo pričakuje, ali bo prišel Gandi v indijski narodni noši.

Za Youngov načrt

Francija ne bo žrtvovala Youngovega načrta in svojih pravic do reparacij. Francija uvideva, da je Nemčija v težkočah, zato pa mora biti rešitev tega vprašanja iskrena in pravilna in v duhu Youngovega načrta in v sporazumu z vsemi zainteresiranimi državami. Javno mnenje v Franciji ne bi soglašalo s tem, da bi Francija žrtvovala reparacijske interese trenutnim finančnim interesom Nemčije. Po mnenju nemških listov skuša Nemčija združiti vprašanje reparacij z vprašanjem obnove in konsolidacije kratkoročnih kreditov, ki so trenutno blokirani v Nemčiji. Nemška teza, da imajo privatni dolгови prednost pred reparacijami, je nemogoča.

Karolyi pred ostavko?

Budimpešta, 5. nov. Z. Na današnji seji parlamenta so se burne scene, ki so se pričele večeraj, zopet nadaljevale. Opozicijski zastopniki so zahtevali, da se nemudoma ukine obsedno stanje. Predsednik vlade grof Karolyi je izjavil, da tega ne more storiti. Poslanec Misašal je govoril o krizi madjarske živinoreje, ki je na robu propada, in je zahteval, da vlada ob priliki sklepanja trgovinskih pogodb malo bolj misli na to velevažno vprašanje. Nato je govoril referent finančnega odbora Temesvary o poročilu odbora triinadestih.

Budimpešta, 5. nov. Z. »Pesti Napoc« poroča, da je grof Karolyi po večerajšnji seji zelo potr in da se bavi z mislijo, da bi podal ostavko vsega kabineta.

Litvinov v Rimu

Rim, 5. nov. tg. V uradnih krogih se izjavlja najodločneje, da je bivanje Litvinova v Italiji, ki se je na povratku iz Angore večeraj izkrcal v Benetkah in ima namen obiskati Firenzo, izključno privatnega in osebnega značaja in da Litvinov ne namerava z italijanskimi državniki stopiti v nobene stike.

Fašistična milica identična z redno vojsko

Rim, 5. nov. Z. Poveljništvo fašistične milice je objavilo poročilo predsednika vlade, v katerem se članom fašistične milice obljublja, da bo popolnoma identična z redno vojsko. Do sedaj so častniki fašistične milice imeli iste pravice kakor častniki redne vojske. Plače so imeli prav tako velike kakor častniki redne vojske, dodatki pa so bili celo večji. Zdej bodo vsem članom fašistične milice računali čas v službi milice v državno službo in bodo v starosti imeli pokojnino kot člani redne vojske, ki so bili v stalni službi.

Aretacije akademikov

London, 5. nov. AA. Policija je aretirala 115 dijakov raznih angleških univerz. Obtoženi so, da so pripravljali za obletnico ruske revolucije komunistični prevrat.

Portugala zopet grozi prevrat

Lizbona, 5. nov. Z. Glasovi o prevratu se vedno bolj širijo. General Carmona je rekonstruiral svoj kabinet. Govori se, da je pripravljena garnizija vojaštva za slučaj, da bi prišlo do državnega prevrata. Veliko število oseb, ki so delile revolucionarne letake, je bilo aretiranih.

Se vendarle nekaj plete?

Pariz, 5. novembra. tg. »Populaire« objavlja baje iz najzanesljivejših strani, da se na Madjarskem pripravlja vojaška diktatura Gömbösa, v Avstriji pa nov fašistični heimwehrovski puč. Oboje se je odgodilo samo za par dni. Dalje se trdi, da se je vojni minister Gömbös sporazumel tudi s Hitlerjem. Istečano nameravajo udariti tudi narodni socialisti v Nemčiji.

Ford proti strojem

Newyork, 5. nov. Z. Henry Ford je zaradi krize brezposelnosti odredil, da se na njegovih posestvih prekine vsako delo s stroji in zaposli edine delovne moči.

Heimwehr ne misli na puč

Dunaj, 5. nov. tg. Z ozirom na vedno ponavljajoče se vesti, da je treba v Avstriji pričakovati nov heimwehrovski puč, se objavlja oficijozno, da je vlada odredila preiskavo, da se ugotovi, ali imajo Heimwehrovci res namen, začeti nov puč. Morebiti je ravno ta preiskava povzročila, da so se razširile take govorice. Zagotavljajo, da ni prav nobenega poudara za tako bojazen, posebno, ker mora biti heimwehrovskim voditeljem jasno, da se bo vsak njegov poskus udušil v kali. Tudi heimwehrovski voditelji sami odločno zanikajo, da bi imeli kak namen puča, ali da bi bil knez Starhemberg dal ali da bo dal povelje za tak puč. Vse te govorice so sprožili ljudje, ki so proti Heimwehru.

Plače znižujejo

Bukarešt, 5. nov. tg. Finančno ministrstvo je izdelalo nov sistem plač državnih uradnikov, s katerim se jim znižajo plače v precejšnji meri. Tudi občinskim in pokrajinskim uradnikom nameravajo znižati plače za 10—20 odstotkov.

Budimpešta, 5. nov. tg. Poslanska zbornica je danes odobrila že napovedano znižanje prejemkov poslancev za 15 odstotkov.

Ze udomačen izraz

Dunaj, 5. nov. AA. Listi poročajo iz Linza, da je tamošnje okrožno sodišče obsodilo kneza Stahrenberga na 300 šilingov kazni in na 10 dni zapora, ker je razžalil voditelja Heimwehrovcev na Dolnjem Avstrijskem z besedo »svinjac«. Zagovornik je branil svojega klijenta s tem, da izraz ni žaljiv, češ da se je že udomačil v parlamentarnih in političnih borbah.

Nepričakovan hausse na čikaški borzi

Chicago, 5. novembra. tg. Na večerajšnji žitni borzi je naenkrat nastala ogromna hausse z vsemi pojavi, ki se običajno pojavljajo pri takih prilikah. Četrť ure pred zaključkom žitne borze se je pojavila cela vrsta nelimitiranih naročil, ki so razburila takoj vso borzo. V par minutah so cene visokoposkočile in ob zaključku borze, ko se je dajal običajni znak, je bil hrup tako velik, da tega znaka nihče ni čul in je morala borzna uprava zaključek borze navedati po posebnih slugah. Vzrok tega nenadnega pojava na borzi je najbrže nastop dveh največjih spekulantov Arthurja Cuttena in Jesseja Livermora. Pšenica za julij se je od 44 centov dvignila na 70,25 centa. Ameriško žito je s tem v ceni naraslo za 400 milijonov dolarjev. Pri pšenici bodo profitirali trgovci, pri koruzi pa farmerji.

Kongres slovenskih pravnikov

Belgrad, 5. nov. 1. Za vseslovenski pokret pravnikov se bo vršil 1. 1932 v Bratislavi kongres in se že sedaj vršijo obširne priprave. V pripravljalnem odboru se nahajajo tudi jugoslovanski zastopnik vseučiliški profesor v Belgradu dr. Dragutin Arangeljčević, ki mu je bilo dodeljeno podpredsedniško mesto. Udeležiti se lahko tega kongresa vsak slovenski pravnik, izvezni ruske in ukrajinske. Vsak interesent naj plača članarino v znesku 100 Din. Pričakujejo, da bo vseslovenski pravniški kongres velik znanstven dogodek, ki bo imel svoj globok vpliv tudi na razvoj pravne teorije.

Militarizacija poljskih železnic

Varšava, 5. nov. tg. Sejm je sprejel v tretjem čitanju nov zakon, s katerim je predsednik republike v primeru grozeče nevarnosti pooblašča, da sme militarizirati poljske železnice, to je, da sme staviti železniške uradnike pod vojno disciplino. Železničarske strokovne organizacije ostro protestirajo, češ da je zakon naperjen proti njihovega koalicijskemu pravu.

Nov polet v stratosfero

London, 5. nov. AA. Brata Short, dobroznana tovarnarja vodnih letal v Rochesteru, nameravata poleteti v stratosfero. Zgradija sta za ta polet poseben zrakoplov, s katerim upata doseči višino 15 milj in tako izboljšati višinski rekord profesorja Picarda. Tovarnarja sta izkušena letalca in sta se že večkrat dvignila v zrak. Povabila bosta učenjake, naj se udeležijo tega poleta in prouče zračne plasti in druge meteorološke zadeve.

Marija Kastelic roj. Mihelčič

posestnica in gostilničarka v Predolah.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v soboto ob 10 dopoldne na župno pokopališče na Kopanju.

Predole, 5. novembra 1931.

ZALUJOČI OSTALI.

Likof na nebotičniku

Ljubljana, 5. nov.

Davi so v zgodnjih jutranjih urah začeli številni delavci, ki so bili zaposleni pri graditvi nebotičnika Pokojninskega zavoda za zasebne namene, krasiti dograjeni nebotičnik, kakor tudi objekt III. ob Gajevi in Beethovnovi ulici. Na streho zadnjega 13. nadstropja nebotičnika so postavili visok mlaj in obesili naše državne zastave. Gornja nadstropja so okrasili z dolgi nizci vencev, v okna pa so obesili lampijonke in majhne državne zastavice. Z 11. nadstropja pa so spustili 25 metrov dolg napis, ki je širok 2 metra in na katerem meri vsaka črka 4 metre v višino. Napis črno na belem dokazuje, da praznuje velikanska palača in vsi delavci, ki so s svojimi žulji pomagali pri stavbi, danes svoj likof. Prav tako so med zelenjem pritrjili na voglu Gajevi in Beethovne ulice na najvišjem nadstropju palače 2 m širok napis, na katerem stoji z 2 m velikimi črkami zopet »likof« in ime poslopja, ki je tako moderno, naglo in solidno zgradilo velikansko palačo namreč: Ljubljanska gradbena družba. Samo vence, katerih so po-

Vsa naslednja nadstropja ki bodo vsa v steklu in jekleni konstrukciji, bodo porabljena za rezervar za vodo, za strojne naprave pri dvigalih in za razgledni stolp. Na sedaj dograjenem streho bo dograjen še železobetonski arhitektonski zaključek iz stebričev, ki bo segal še kakih 5—6 m višje od sedanje strehe.

Prepričani smo, da se današnjega dne veselijo vsa Ljubljana in navdušeni čestitamo Pokojninskemu zavodu, kakor tudi Ljubljanski gradbeni družbi in vsem delavcem na uspešnem delu. Ko bo danes zvečer zažarel nebotičnik v prekrasni razsvetljavi stotin lampijončkov in reflektorjev, ne bo skoro Ljubljancem, ki ne bi s ponosom gledali na to največje slovensko stavbo, delo domačega umetnika arh. Šubica, delo domačih delavskih rok in domačih prihrankov, simbol slovenske temeljitosti in zmožnosti ter slovenskega hotenja.

S tem je Pokojninski zavod storil brez dvoma veliko delo, hkrati pa čuti v imenu zavoda dolžnost, da se zahvali vsem, ki so kakorkoli pomagali pri gradbi te največje palače v Sloveniji, da se zahvali vsem za trud in žulje in za ljubezen, s katero so delali. Če ne bi bilo njihovih pridnih rok, danes ne bi stal nebotičnik, ki je in ostane ponos nas vseh.

K sklepu je g. predsednik Vrtovec sporočil veselo vest, da je Pokojninski zavod kot lastnik nove zgradbe naklonil vsem delavcem za nagrado celodnevni zaslužek, s čimer je dobil vsak delavec izplačanih 10 delovnih ur, kar se bo gotovo vsakemu od njih poznalo, saj so dobili delavci in tečaji po 4 in pol dinarja na uro, profesionalisti pa 6 in pol dinarja na uro. Nagrade je bilo deležno seveda tudi tehnično osebje pri gradbi nebotičnika.

Nato so bili povabljeni vsi delavci na likof, ki je bil pripravljen zanje v I. nadstropju objekta III. Tam je dobil vsak vina, kruha in klobas in tudi cigaret ni manjkalo. Posebno presenečenje pa so doživeli še z nagrado, ki jo je poklonila graditeljska stavba in službodajavka Ljubljanska gradbena družba svojim delavcem. Ta je namreč dala vsem delavcem za vse popoldne prosto in plačala vsakemu za to pet delovnih ur.

Da je bil današnji dan seveda še prav poseben praznik za vse funkcionarje Pokojninskega zavoda je jasno. Še lepši dan pa je bil to za gradbenega svetnika ing. arh. Vladimira Šubica, ki je napravil načrte za nebotičnik in je vodil tudi

Nebotičnik okrašen na dan likofa.

rabili za okrasitev palače, so pletli delavci že 14 dni in jih napletli nad 300 metrov. Slavnostni dan pa je prinesel prijetno presenečenje vsem delavcem in uslužbencem, ki so bili zaposleni pri graditvi lepe palače Pokojninskega zavoda. Opoldne so se namreč zbrali vsi na strehi palače, kjer jih je sprejel predsednik Pokojninskega zavoda g. Vekoslav Vrtovec, direktor Pokoj. zavoda g. dr. Sagadin in drugi višji funkcionarji Pokojninskega zavoda.

Predsednik g. Vrtovec je s kratkim nagovorom na delavstvo označil, da pomenja današnji dan velik praznik za Pokojninski zavod, ki si je postavil nalogo, da bo prihranke privatnih uslužbencev naložil kar najbolj varno v domači zemlji in s tem hkrati odpomogel veliki socialni bedi, ki nastaja radi pomanjkanja stanovanj, na drugi strani pa dal premnogim slovenskim obrtnikom, delavcem in težakom veliko dela in zaslužka.

V zadnjem času je bilo pri graditvi nebotičnika zaposlenih 130 delavcev. Kako ogromno delo je zahtevalo nebotičnik, naj nam pojasni nekatere številke. Železa za železobetonske konstrukcije so porabili pri nebotičniku samem 210 tisoč kg, v železovem objektu II. 70 tisoč kg in v objektu III. 160 tisoč kg. Železo, zazidano v vseh treh stavbah, bi mogel peljati vlak, ki bi imel 44 vagonov. Betona so porabili samo pri nebotičniku 3200 m³ in od tega je šlo v temelje 1200 m³. Gramoz so porabili 3700 m³, cementa pa samo bore 1.240.000 kg ali 124 vagonov. Z delom so začeli 1. avgusta 1930 in končali srednji objekt s 1. novembrom, tako da se selijo stranke, s 5. novembrom pa oba ostala tako, da sta pod streho. Kako velikanska je stavba, dokazuje že dejstvo, da meri površina stropov v nebotičniku samem 5100 m² in da meri nebotičnik do vrha sedaj zabetonirane konstrukcije 13. nadstropja 56 m 60 cm. Vsega skupaj ima 13 nadstropij. V pritličju in v I. nadstropju bodo trgovski lokali, od II. do V. nadstropja pisarne, od VI. do IX. stanovanja, v X. nadstropju kavarna in v XI. kavarnaška terasa.

Fran Suklje:

S prijateljem Franom Detelo v Wr. Neustadtu

Po pravici smo letos praznovali z vzidanjem spominske plošče in narodno slavnostjo spomin na enega naših najboljših mož, na pisatelja in narodnega vzgojitelja dr. Frana Detelo. Odlični literat, ljubezniv pripovednik, ob ene mpa pravi vzor učitelja. Zaliho izumira med nami Slovenci število onih klasičnih filologov, kateri so bili v stanu mladim dušam otvoriti zaklade klasičnih narodov. Nikoli ne bom pozabil, kar mi je učenec Detelov, ranjki moj sin Lujo, tedaj osmošolec dejal: »Citati Platona z Detelo je užitek za celo življenje.«

Mnogo se je letos pisalo o tem možu, ali nič bolj natančno se ni znalo povedati o onih petih letih, ko sva Detela in jaz morala kulturo trošiti — kje? med Nemci v Wiener-Neustadtu! Prišla sva oba precej ob istem času v to mesto, ki se še iz časov zadnjega Babenberžana ponaša s priimkom »die allzeit Getreue«. Njega so tudi imenovali pričetkom šolskega leta 1876/77 za pravega gimnazijskega učitelja, mene so pa kot nemirnega narodnega prenapeteža »iz službenih ozirov« tja prestavili. Tako se jim je tedaj mudilo, da bi me čim hitreje odpravili iz slovenske Ljubljane, da se niti posloviti nisem smel od svojih dijakov. Ali sem jim vseeno štrno zmešal! Bil sem takrat hudo bolan na nogi. Na lastne stroške sem se vsak dan z vozom peljal v šolo, in niti z daleka nisem maral za tuje ljudi, toliko žrtvovali. Šel sem nad ministra, zahteval sem, naj se naperi proti meni disciplinarna preiskava. Tedajni naučni minister dr. Stremayer mi odgovori: »Niti najmanjšega poudara ni disciplinarno preiskavo, nasprotno, Vi ste mi opisali kot izborni učitelj. Ali ljubljanske razmere vam ugajajo, in Vi morate pač prepuščati učni upravi, da sama o tem sodi in potrebno ukrene.« Sicer pa je bil minister zelo obziren. Takoj mi je dal zdravstveni dopust za cel semester in sedaj sem seveda tem lažje v Ljubljani mogel razširjati svojo slovensko narodno kugo. Šele sredi februarja

1. 1877 sem se odpravil v Wiener-Neustadt in tam se mogel pozdraviti s svojim rojakom in kolego Detelo.

Poznala sva se že z Dunaja. V študijah sem bil 4 leta pred njim. Mladi Moravec se mi je bil takoj prikupil zlasti po svojem rezkem dovpi in ljubeznivem humorju. V Wr.-Neustadtu seveda sva si stopila bližje in postala pristna prijatelja.

Kake so pa bile razmere na ondotti gimnaziji? Pač posebna sreča je bila, da me je zlasti v tisti dobi narodnega preganjanja, ko so slovenski profesorji, poštni uradniki itd. radi slovenskega domoljuba kar sircali na vse strani, zaneslo baš v Dunajsko-Novo mesto. Kaj bi nastalo, ako bi me slučaj vrnil v kak zavod, kjer bi trčil na kolega radikalno nemške stranke? Takrat kot mlad mož sem bil kakor iskra in brezdvoma bi se z velenimskim nasprotnikom začel griziti in boriti do skrajnosti. Vsega tega na gimnaziji v Wr.-Neustadtu ni bilo treba. Tam so vladale uprav idilične razmere. Služba povsem lahka, na celem zavodu v osmih razredih malo nad 80 učencev, med profesorji pa ravno polovica, 6 gospodov, rednikov-cistercijen-zov iz bogatih samostanov Heiligenkreuz, Lilienfeld in Zwettl. Po vsej pravici sva si mogla reči z Detelo, da si boljših in prijetnejših kolegov ne bi mogla misliti. Vsi brez izjeme visoko naobraženi, gmojno imenito preskrbljeni, prijetni v obče- vanju, polni odkritosrčne kolegialnosti, z eno besedo uprav veselje služiti s takimi tovariši. Reči pa smem, da sva midva Slovenca postavila svojega moža in nihče nama ne bi mogel odrekat, da sva bila, izborni filolog Detela in jaz kot odgovornar in učitelj nemščine, najboljši učne moči na zavodu.

Dunajsko Novo mesto je imelo nekoliko tega, kar Nemec imenuje »Schulstadt«. Poleg hirajočih gimnazije dobro obiskovana deželna realka, strokovna šola za strobnike, deželni pedagogij in tista velika od cesarice Marije Terezije ustanovljena vojaška akademija. Torej veliko proforskega življa in za vse te gospode, pač izvzemaš večino svojih učiteljev iz akademije, nekako družbeno središče duhovska naselbina cistercijanski Neukloster, v katerem je stanovalo tudi nekaj naših duhovskih kolegov. Pri samostanu je bil velik, lep vrt. Tam smo imeli kegljišče, in kadar je vreme do-

Zobje so dragoceni. Ne delajte eksperimentov, uporabljajte preizkušeno sredstvo. ODOOL se je v 40 letih izkazal povsem svežu. ODOOL ni nikoli razočaral.

graditev nebotičnika in ostalih dveh objektov. Z njim so seveda praznovali tudi njegov namestnik ing. arh. Ivo Medved in tehniško osebje: gradbeni tehnika Magister Vinko in Sluga Anton ter stud. arh. Prele Marjan. Istotako so praznovali od Ljubljanske gradbene družbe: ing. prof. Dimnik Stanko, ki je izvršil vse statične račune, stavebni vodja Jože Bricej, njegov namestnik gradbeni tehnik Polde Bricej in tehniško osebje gradbeni tehniki: Janežič Rudolf, Jungdorfer Ernst, Makus Rosana in Accetto Marjan.

Delavci zbrani pri likofu v I. nadstropju.

Največji most na Balkanu

Belgrad, 5. nov.

Te dni je komisija prometnega ministrstva kolavdirala novi pančevski most, ki je dograjen. Ta most je največji na Balkanu in eden največjih v Evropi. Profesor tehniške fakultete v Belgradu Micić je imenoval novi most »sepolno zgradbo«.

Pančevski most je dolg 1260 metrov. Za njegovo jekleno konstrukcijo so porabili 20 milijonov kil jekla. Za temelje in stebrovje so porabili 2½ milijona kil železa in 100.000 kubičnih metrov betona.

Po 16 letih iz ruskega ujetništva

Sombor, 3. nov.

Danes sta se vrnila iz Rusije dva bivša avstro-ograrska vjetnika, ki sta doma iz Vojvodine.

Eden je doma iz somborske okolice in se piše Stefan Tričević, ki je služil v nekdanjem somborskem polku. L. 1915 je bil v Przemyslu vjet in vpeljan v Rusijo, kjer se je kmalu oženil. Ima 3 otroke, a svoje družine ni mogel vzeti seboj, ker je zelo obolel za legarjem in so ga oddali v bolnišnico.

Drugi je 41 letni čevljar Zivko Svilengazić, doma iz Jaša Tomića, ki je l. 1912 bil potrjen k vojakom ter je služil pri pehotnem polku v Vrhu. Tudi on je bil vjet l. 1915.

Oba pripovedujeta o Rusiji zanimive reči. Ko

je l. 1921 v Rusiji lakota najbolj razsajala, so vjetniki umirali kar v tisočih. Še danes je v Rusiji okrog 1500 vojnih vjetnikov, ki so doma iz Vojvodine. Delajo povečini pri velikih podjetjih v Sibiriji. Prinesla sta s seboj kos kruha, ki je podoben cestnemu blatu in je brez okusa. Kila takega kruha stane 3 rublje in ga dobiš le za krušno znamko. Tedenska plača znaša 84 rubljev, a en par čevljev s papirnimi podplati stane 68 rubljev. Življenje delavcev je zelo težko: zmrzujejo, gladujejo in jih zaradi tega mnogo umre. Vsi vojni ujetniki so poročeni. Oblasti določajo cene živilom ter tudi določajo, kaj se sme prodajati. Mesarji n. pr. smejo delati le tri vrste klobas.

pozno ter se je vlak ustavil šele za prevoženim truplom. Samomorilec je legel na tračnice vznak tako, da mu je lokomotiva odrezala glavo in obe roki v zapetju. Truplo brez glave je lokomotiva vrgla po nasipu, dočim se je glava kotilila med tračnicami. V samomorilecu so spoznali blagajnika postaje Pragersko, 34letnega Matevža Polanca. Ni se ugotovljeno, kaj bi bilo nearečneža gnalo v strašno smrt. Poznali so ga kot vestnega človeka, tako da je kaka nerednost v poslovanju kot vzrok dejanju izključena. Zapušča ženo brez otrok.

Smrt na tračnicah

Maribor, 5. novembra.

Potnikom, ki so se vozili davi z jutranjim oeebnim vlakom proti Pragerskem, se je nudil v bližini Vrhloge pri Pragerskem grozovit prizor. Vlak je povozil človeka, ki se je vrgel na tračnice v samomorilnem namenu. V meglenem jutru je opazil strojevodja šele tik pred lokomotivo ležati na tračnicah človeško postavo. V zadnjem trenutku je sicer zavril vse zavore, bilo pa je pre-

Slovenci v Ameriki

Iz ameriških listov posnemamo:

V nedeljo 18. oktobra jutraj ob 6 je na nagloma umrl v Clevelandu Tomaž Sterle, star 53 let, doma iz Krvave peči pri Laščah. V Ameriki je bival celih 25 let. Zapušča soprogo, enega sina in tri hčere in enega brata, v starem kraju pa mater.

Na sodišču na Gates Ave., Brooklyn, je bil pridržan brez jamščine 48letni Leo Štrukelj, stanujoč na 1674 Gates Ave. Brooklyn. Štrukelj je obdolžen, da je 3. oktobra na Willoughby Ave. pobil na tla in kloroformiral 40letnega Franka Mikliča. Miklič je bil oropan za precejšnjo vsoto denarja, vržen v avtomobil in odveden na Evergreen pokopališče. Detektiv John Deegan s policijske stražnice na Wilson Ave., je aretirai Štruklja v noči na nedeljo. Toda kmalu se Štruklja morali izpuščiti, ker je dokazal, da je ob času roparskega napada na Mikliča bil drugje.

V Ann Harbor, Michigan, je umrla v bolnišnici Mrs. Švajgar, rojena Medved. Rojena je bila v Calumetu. Zapušča moža in dvoje otrok, očeta in mater, štiri sestre in tri brate, ki vsi živijo v Detroitu.

Po večmesečni bolezni je v Clevelandu umrl rojak Frank Strojfin. Rajni je bil vdovec. Žena mu je umrla pred 7 leti. Star je bil 75 let. Doma je bil iz Malega Lipovca. Zapušča dve hčeri, Rozo, ki je bivala pri njem in Karolino, poročeno Matko, ki stanuje v Detroitu.

Na E. 32. cesti in Hamilton Ave. v Clevelandu so našli ubitega rojaka Udoviča, starega 36 let, iz 1634. E. 36. St. Policija je izjavila, da je bil najbrže zadet od kakega avtomobila, na kar je avtomobilist pobegnul.

V četrtki je umrl na svojem domu v Conneville, Pa., John Ferenčak, star 42 let. Z ženo in otroci je tam stanoval zadnjih pet let. Poleg žene Kristine in treh otrok, katerih najstarejši je šele pet let star, zapušča brata Louisa v Clevelandu, sestro Rose Lindič in bratranca Mike Šolar, ter sestrično Mary Barbič.

V De Pue, Ill., je umrl rojak Anton Šinkovec, star 70 let, doma iz fare Šmarjeta na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred 30 leti v Kansas City in od tam v La Salle, Ill., potem pa v De Pue. Tam je bival 27 let. Bil je samotar. Kakor se sliši je bil oženjen in ima ženo in enega sina v starem kraju v škocijanski fari. On je bil priljubljen med rojaki in je vedno toliko zaslužil, da se je sam preživljal do prošlega leta, ko ga je zadel strašna bolezen, rak na želodcu. Prošlo pomlad je toliko onemogel, da si ni mogel več kuhati, narkar so ga prepeljali v okrajno žirošnico. Umrl je 3. okt., pokopan pa je bil 7. okt.

Te dni je v bolnišnici na Laurium umrl eden najstarejših calumetskij Slovencev, ki je prišel v bakreno okolico, ko je bila ta komaj v povojih. Frank P. Sedlar iz Osceola ceste na Laurium. Bolehal je že par let in zadnjo zimo so se njegovi že resno bali zanj, toda to poletje je prišel nekoliko k sebi. Pred enim tednom pa ga je zagrabil paraliza in na ukaz zdravnika so ga takoj prepeljali v bolnišnico, kjer je po petdnevem trpljenju podlegel bolezni, star 72 let. Pokojni Sedlar je bil eden najbolj znanih rojakov v tamošnji okolici. V Ameriko je prišel pred 50 leti in je prva leta delal v rudokopih v Kewenaw, največ v Central rudniku. Pozneje se je oženil, preselil na Calumet, oziroma na Laurium, kjer je pred kakimi tridesetimi leti začel z gostilničarsko obrtjo, katero je vodil več let.

Serif Francisco je s svojimi pomočniki te dni vdrl v gostilno rojaka W. Cenciča v Calumet, Mich., kjer so zaplenili nekoliko opojnih pijač. Postavljen je bil pod varščino do zaslišanja.

Sodnik George Baer v Clevelandu je imel soditi Maurica Laniča, ki je bil obtožen, da je kradel avtomobile. Sodnik, pomožni državni pravdnik James Hart, in zagovorniki so bili pripravljeni, da se prične obravnava proti Laniču. Toda Laniča ni bilo v sodno dvorano. Sodnik je odredil, da ga gredo iskat v ječo, toda tam so konstatirali, da jetnika sploh ni v zaporu. Deputij je nato izjavil, da je Laniča po pomoti izpuštil iz ječe. Ko so zadnji teden Laniču povedali, da je svoboden, seveda ni vprašal zakaj je svoboden, ampak je kar lepo pobrisal v širni svet. Sedaj ga policija išče, toda ni dobila še nobene sledu za njim.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Zahtevajte cenik!

delo nekako čudno, da je naš katehet skozi nekoliko časa imel svojo ložo v gledališču.

Zivela sva Detela in jaz s temi svojimi kolegi v najlepši slogi. Kako je pa takrat zgedalo v Wr.-Neustadtu? Mesto je imelo kakih 25.000 prebivalcev ter je razpolagalo z razvito industrijo. Predvsem je bila »auf der Leiten« velika Siglova lokomotivna tovarna, broječa takrat približno 1000 delavcev. Poleg tega so bile v mestu keramična tovarna, velike strojarne itd. Skoraj ne bi smel pozabiti dejstva, da je Wiener-Neustadt slovel po svojih klobasicah, ki so se izvažale daleč na okrog.

Mimogrede bodi omenjeno, da me je od nekaj mikalo industrijsko gibanje. Večkrat sem zahajal v to ali ono tovarno in sem z nekim zadoščanjem mogel konstatirati, da so mi povsod hvallili sposobnosti krajskih delavcev.

Po svojem političnem prepričanju je bilo prebivalstvo razdeljeno na tri stranke. Tovarniški delavci so bili seveda že takrat socialni demokrati. Med obrtniki se je začela iz prav skromnih začetkov razvijati tako zvana »Wirtschaftspartei«, iz katere se je pozneje izcimila krščansko-socialna stranka. Velika večina razumnikov pa, vse uradništvo, trgovci in hišni posestniki, so še slepo prilepili nauke fistege vodenege nemškega liberalizma. V mestnem zastopu so imeli seveda liberalni gospodje glavno besedo.

Kaj pa midva, Detela in jaz? Franc Detela je ohranil svoje versko prepričanje tudi na univerzi ter ga nikoli ni zatajil, v meni pa se je sčasoma vršil globok preobrat. Še ko sem bil premeščen iz Ljubljane, sem kar brencal liberalizma. Ali v Wr.-Neustadtu, morda nevede pod vplivom svojega katoliškega prijatelja, odmaknjen od tistih bedastih ljubljanskih prepričev in zaposlen z resnimi znanstvenimi študijami, sem začel revidirati svoje nazore in sčasoma sem se približeval do spoznanja, da liberalizem ne drži, da se njegova slava giba proti zatonu, da je že preperela zgodovinska oblika. Mnogo je pripomogel k temu preobratu tudi študij Kantove filozofije, s katero sem se baš tedaj resno bavil. Tiste bedaste materialistične nazore, ki sem se jih nasrkal na univerzi, sem vrgel od sebe. Nisem se bil veren kristjan, ali nevede sem bil le na tem potu. (Dalje prihodnjič.)

Ljubljana

Srbski guslar na ljubljanskih šolah

Ljubljana, 5. novembra.

Ornogorec Milovan Barjaktarović, o katerem je »Slovenec« že parkrat poročal, je danes pel srbske narodne pesmi s spremljevanjem gusli na II. deški ljudski šoli na Grabnu, na ženski ljudski in meščanski šoli ipri Sv. Jakobu in na ženski rodni gimnaziji. Pred predvajanjem srbskih narodnih pesmi je imel povsod tudi predavanje, kjer je na kratko orisal pomen narodnih pesmi, posebno pa še srbskih, kakor tudi spremljevalnega instrumenta — gusli. Naglašal je važnost zbiranja narodnega blaga, ki s prodiranjem civilizacije vedno bolj izginja. Nato je odpel par narodnih pesmi s spremljevanjem na gusli. Predavanje kakor pelje je napravilo na dijake velik vtis in jim bo ostalo trajno v spominu. Jutri bo koncertiral na Prulah, v soboto pa v Šiški. Te dni bo imel tudi večji koncert v Oficirskem domu, ki bo namenjen širši javnosti. G. Barjaktaroviću moramo biti hvaležni za njegovo res kulturno delo, da nam je prinesel lepo srbsko narodno pesem, ki jo še tako malo poznamo.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprtlo.
Opera: Zaprtlo. (Generalka.)
Union: Verandna dvorana: V prosvetni večer. Predava dr. Anton Dolinar o stoletnici dr. Gustava Ipavca. Poje kvartet Glasbene Matice. Začetek ob osmih.
Jakopičev paviljon: Goršetova razstava.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Uštar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34.

○ V. prosvetni večer je posvečen 100 letnici rojstva Gustava Ipavca, slovenskega skladatelja. Na sporedu je predavanje dr. A. Dolinara. Kvartet »Glasbene Matice« počasti spomin skladatelja s sledečimi točkami: 1. Tam za goro, 2. O mraku, 3. Lastovki v slovo, 4. Kje so moje rožice, 5. Savska, 6. Planinska roža, 7. Oblaku. Vse te pesmi, ki so skoro po celoti narodova last, je skomponiral dr. Gustav Ipavec. Vselej tega ljudno vabimo prijatelje lepe pesmi in glasbene umetnosti, da s svojim obiskom počaste spomin tega odličnega slovenskega skladatelja. Spominška slovesnost bo danes ob 8 zvečer v verandni dvorani hotela Union. Predpredaja vstopnice v pisarni Prosvetne zveze, rezervirani sedeži 5 Din, navadni 3 Din, stojišča 2 Din, za dijake 1 Din.

○ Električna zadruga v Spodnji Šiški je darovala Vincencijevi konferenci v Šiški za stradaljo 200 Din namesto venca na grob pokojnega g. Antona Kerca, ki je bil član nadzorstva omenjene zadruge. Bog plačaj.

○ Predavanje o kozmetiki. Vse priznanje in zahvala gre solidni drogeriji Gregorič v Prešernovi ulici, ki je ljubljanskim damam privedla nadvse zanimivo in prijetno predavanje o negovanju telesa in njegove lepote. Ravnateljica podjetja za kozmetična sredstva firme Barbara Gould je v dvorani Delavske zbornice predavala danes ob pol 5. Predavateljica, ravnateljica Mme. Beyerle

je po uvodnem govoru tudi praktično demonstrirala uporabo kozmetičnih sredstev. Znana igralka Maša Slavčeva je imela na ta način priliko, da praktično spozna vse prednosti preparatov firme Gould, navzoče pa so se morale prepričati o prvovrstni kakovosti izdelkov s še posebej izročenimi vzorci. Predavanje je bilo pri pogrnjenih mizah, kjer je za dobro delo poskrbel gđ. Kmetičeva, za slaščice pa slaščičarna Petriček. Damam, ki so bile iz najodličnejših ljubljanskih krogov, se je serviral tudi čaj za zabavo pa je sviral Radio-orkester. Njegov koncert se je prenašal tudi po radiu kakor tudi predavanje ravnateljice Beyerle. Dvorana je bila nabito polna in je tovrstna prireditelj nekaj novega za Ljubljano, za kar gre vsa hvala drogeriji Gregorič in firmi Gould.

○ Nova Kugyeva knjiga: Arbeit - Musik - Berge - Ein Leben je pravkar izšla. Pisatelj, ki je znan našim alpinistom, je popisal svoje življenje in posvetil zadnje spomine Trenti, Juljskim alpam in svoji knjigi. Z veliko ljubljano se spominja vseh onih, s katerimi je prišel v zadnjih letih v stik tako Slovenskega planinskega društva, Turistovski klub »Skalac«, popisuje utise, ki jih je imel ob priliki predavanja po Srednji Evropi o naših Alpah. Vseh predavanj je imel do 200 in to po vseh glavnih mestih Srednje Evrope. Z veseljem ugotavlja, da živi v Ljubljani družina vnetih planincev ter imenoma navaja dr. Stane Tomiška, Joža Čopa, ki sta preplezala steno Špika in še nekaterih drugih nepremagljivih vrhov. Zadnje poglavje je tako rekoč Adagio njegovega življenja: slovo od gora, slovo od prijateljev planin in nad vse ljubljenskih planinskih cvetlic. Ta knjiga se dobi v Ljudski knjižnici, Prosvetna zveza, Miklošičeva c. 5.

○ V mestni knjižnici ljubljanski se bo v soboto 7. t. m. ob 15 prodajalo na prosti stojnici meso. ○ Aretacija. Včeraj smo med mariborskimi novicami poročali, da je bil med drugimi aretiranim zaradi razširjanja vzajemljivih vestí Franc Tomažič. Ugotavljamo, da gospod Franc Tomažič, nadporočnik-računovodja v pokolu v Ljubljani, Svabičeva ulica št. 15, pritišče 24, ni identičen z aretiranim Fr. Tomažičem.

○ Konj brenil vajenca v trebuh. Včeraj dopoldne se je v Zgornji Šiški pripetila težka nesreča. 18letnega kovaškega vajenca Antona Petrinčiča je brenil konj v trebuh. Petrinčič je dobil težke poškodbe. Reševalni avto je Petrinčiča prepeljal v bolnišnico. Poškodba k sreči ni nevarna.

○ S sekiro po glavi. Včeraj je bolnišnica sprejela več ponesrečenec, med katerimi je najbolj ranjen 38letni posestnik Miha Pruk iz Sv. Lenarta 5. Tega je v nekem prepiru njegov sosed P. R. vseknil s sekiro po glavi ter ga resno poškodoval. Napadalec so orožniki že prijeli. — Ko je rezal zeljate šture, se je ponesrečil 32letni posestnik Ivan Osojnik iz Sele 19. Osojnik je namreč levičnik in je imel nož v levi roki tako, da se je močno uredel v desno roko. — Z nožem se je tudi urezala 58letna žena upokojenega blokovnika Helena Mirt iz Vaš 3 pri Medvodah. Vrezala se je v levo roko.

Nesreče na Došeniskem

Novo mesto, 4. nov.

Huda nesreča pri sekanju drv. 68letni Obaha Anton iz Brežic, obč. St. Janž, je šel pred kratkim v hosto podirati dreve za drva. Naenkrat pa se je drevo, katerega je bil nasekal že do polovice, zlomilo, podrla Obaha na tla ter mu skoraj popolnoma zdrobilo in polomilo levo nogo. Rečeža so nemudoma spravili v kandijsko bolnišnico, kjer bo moral ostati dalj časa.

Pri voglarjenju — tepni! Pred nekoliko dnevi je šel dninar Zagore Franc, doma iz Pake pri St. Petru, iz svoje vasi voglariti — v Srednje Grčevje, kjer se je vršila svatba. Tam pa sta se dobila z nekim fantom in Grčevja, kateremu pa menda ni bilo preveč všeč, da je Zagore prišel v njegovo vas voglariti. Zato mu je kratkoma pokazal pot nazaj — s kolom po glavi. Zagorec je toliko poškodovan, da je moral iti v bolnišnico.

S skednja padel in si presekal glavo. Mali 7letni Franci Kotar, pos. sin iz Zdinje vasi v trškogorskem grčevju, je šel pred dvema dnevi v sosedstvo na skedenj po krmo za živino. Fantku pa je menda na senu spodrsnilo, da je padel s precej visokega odra vznak in priletel z glavo na tla. Padel je najbrž na kak oster predmet, kajti glavo ima presekanjo v dolžini 10 cm. Pri padcu je zadobil tudi lažje notranje poškodbe. Njegov stariši brat ga je še tisti večer iz Zdinje vasi na rokah prinesel v kandijsko bolnišnico, skoraj dve uri daleč.

Maribor

Bilanca letošnje glasbene sezone v Mariboru

5. novembra.

Malokatero leto smo imeli v Mariboru tako živahno sezono, kakor je bila letošnja, ki sicer zaradi izredno ugodnega vremena še ni zaključena, vendar so vse za letošnje projektirane stavbe domačega žela pod streho. Poleg poslopij, katera so zgrajili javni zavodi, se je letos izredno živahno udeleževala privatna gradbena podjetnost in sicer ne samo v malostanovanjskih poslopjih, ampak nam je ustvarila tudi dve reprezentativni stavbi. Število novih stanovanjskih prostorov se je letos izredno pomnožilo in pomanjkanje stanovanj se je zelo omililo. Kolonija malostanovanjskih hišic in vil je letos narasla zlasti v Magdalenskem predmestju, ki se vedno dalje širi proti Radvanju. Med velikimi stavbami moramo predvsem omeniti novo stavbo OUZD na vogalu Sodne in Marijine ulice, dalje palačo banovinske hranilnice na vogalu Slovenske in Gosposke ulice, stanovanjski blok stavbenika Nassimbenija med Orožnovo, Strossmajerjevo in Gosposki ulico ter hišo tovarnarja Berga na Glavnem trgu. Od teh poslopij je popolnoma izgovorjena šele samo

palača Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Palača je reprezentativno poslopje, zgrajeno po načrtih inž. arh. Saše Deva ter je zgrajena v duhu metod in sredstev najmodernejše gradbene tehnike. Pod streho poslopja so združeni prostori za najrazličnejše svrhe, kar je predstavljalo izredno težaven problem za organizacijo stavbe. Moremo reči, da se je ustvaritelj rešitev problema posrečila ter je le edina škoda, da se je iz razlogov varčevanja opustila izvedba v prvotnem zasnutku zamišljenih oken. Ta palača so prostori za kopalnice, ambulance, uradne prostore delavskih organizacij, okrevališče, trgovske lokale in stanovanja.

V kletnih prostorih bo moderno urejeno kopalnice s fizikalno in elektroterapijo, pršno in kadno kopalnico, centralna kurjava, toplo in mrzlovodna napeljava po celi hiši ter mehanična pralnica in likalnica. V traktu ob Sodni ulici so prostori Delavske zbornice in štiri stanovanja. Ob Marijini ulici so poslovni prostori OUZD; v pritličju so ambulatoriji in sicer splošna medicina, kirurgija, otroške bolezni, röntgen in tuberkuloza. Vsi ti oddelki se bodo začeli v kratkem organizirati. V prvem nadstropju bodo uradni prostori ekspoziture, v drugem pa ambulatorij za kožne in venerične bolezni, zobozdravništvo, okulistiko in laringologijo. V tretjem so prostori za zdravljenje ponesrečenec. Skupna zazidana ploskev meri 1800 m².

Palača banovinske hranilnice

je drugo reprezentativno poslopje, ki bo letos v glavnem dograjeno. Leži na najprometnejšem prostoru na vogalu Gosposke in Slovenske ulice ter bo hkrati najvišja zgradba našega mesta. Tudi za to stavbo je napravil zasnutek inž. arh. Saša Dev skupno z inž. arh. Cernigom. Problem, kako postaviti na križišču dveh ozkih, s starimi poslopji zazidanih ulic moderno poslopje, je rešen izredno posrečeno. Nekaj posebnega so arhade v pritličju, kjer bo prostora za pet trgovskih lokalov. V prvem nadstropju so posojilniški lokali, v drugem in tretjem 4—5 sobna stanovanja z najmodernejšim komfotom, v četrtem sušilnice, tuš itd. Nekaj posebnega je krasna in svojevrsna fasada, katere konture se že kažejo izza lesenih opažev. Obložena je deloma z umetnim kamnom, deloma z železnimi klinkerji. Popolnoma dogotovljena bo stavba na prihodnjo pomlad.

Voznik na voze je smrčal, kot bi žagal deske ter ga je trdi prijem stražnika komaj prebudil. Izkazalo se je, da je voznik že pred prihodom v mesto mirno zadel na vozu, konji so pa lepo sami šli dalje, dokler jih niso ustavile vaje, ki so združile na tla ter se zapletle konjem okrog nog. Nepredvidnega voznika so spravili na varno prenočišče, da se je lahko mirno naspal.

○ Pri obrezovanju repe celo... V Zimici so obrezovali repo na njivi; med delavci se je nahajal mladi posestniški sin Peter Petek. Med obrezovanjem, samimi mladimi fanti je nastal spor, v katerem so trije navtili z noži, s katerimi so obrezovali repo, na Petka ter ga težko ranili. Dobil je tri rane in sicer eno na glavi, drugo v desni bok, najnevarnejša pa je tretja, ker mu je nož predril prsni koš ter mu ranil pljuča. Težko ranjenega so takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico. Njegovo stanje je zelo opasno.

○ Voz pese mu je zlomil nogo. Včeraj se je ponesrečil v Jelenah posestnik Karol Ferk. Prevrnil se je nanj voz pese ter mu je zdrobilo desno nogo v kolku. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Dobro toaletno milo

ne sme samo prijetno dišati, temveč tudi po svojih sestavinah v medicinskem smislu delovati očistilno na kožo. Samo tako lahko koristi pri negovanju telesa. Itavo zato so Felterjeva Elsa-mila zdravlila in toaletna mila cenjena. Paket s 5 vrstami mila za 32 Din brez daljnjih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, St. bica Donja, Elzstrg 184, Savska banovina.

○ Tatinski vinski bratec. Upokojenec Henrik H. je napravil včeraj slabo izkušnjo s nepoznanim vinskim bratcem, ki se mu je pridružil v neki gostilni. Toliko časa sta praznila kozarce, da je H. postal zaupljiv ter neznanu ni preveč zameril, ko ga je objemal ter segal v prsni žep. Izmaknil mu je na ta način denarnico z večjo vsoto denarja, s katero jo je v ugodnem trenutku popihal.

○ Drevo se je zrušilo pri podiranju na 58 letnega posestnika Stefana Babiča v Račah. Dobil je zelo resne poškodbe na glavi, prsih in rokah. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

○ Kaj vse se izgubi. Zanimiv je seznam najdenih predmetov, katere so pošteni najditelji oddali policiji. Naletimo na najraznovrstnejše stvari, kot so na primer: 1 srnjak, 1 boa, 1 par naočnikov, 1 pleten telovnik, 1 par nogavic, 1 zapesna ura, 1 palica, 1 usnjata ženska torbica, 1 goska, 1 ženska torbica z 20 Din, 1 denarnica s 35.50 Din, denarnica z 200 Din, zlata ura, ženska torbica z dvema robčema, 2 žlici, črna usnjata ročna torbica s 23 Din, rujava usnjata listnata z 1700 Din, zavitek manufakturnega blaga, pasji nagobčnik, moški dežnik in ženski dežnik. Oškodovanci dobe navedene reči na policiji.

Kaj pravite?

Vendar enkrat beseda na svojem mestu! Tako je in nič drugega, sem dejal, ko sem v včerajšnjem »Slovenec« in »Slov. Narod« prebral zadnji odstavek pojasnila uprave Narodnega gledališča v Ljubljani! Tam namreč je pisano in podpisano takole:

»Na obe notici v »Slovenec« z dne 1. novembra t. l. pripominjamo samo to-le: Iste dva dne so odigrali operete tudi druga gledališča v državi in izven nje, poslušali so vsi kinematografi in gostilne, a nihče se ni niti z besedo spomnil ob nje. — Ravnatelj opere: Mirko Polič. — Upravnik: Oton Zupantič.

Ker so na vseh svetih zvečer delovali kinematografi in kabareti in ker so bile odprte vse oštrije vsega sveta — zakaj ne bi smela v hram slovenskih Modric za tak večer še madjarska deca Viktorija in njen bratki huzar. Kajpada čisto logično! Ta uradna ugotovitev, ki slovensko Narodno gledališče vzporeja s kinematografi in oštrijami, je vredna vsega priznanja in se ji nič ne čudim. Čudim se le, da je kaj takega podpisal g. Oton Zupantič.

Pisalni in adicijski stroji Continental. Računski stroji Brunsviga. Ivan Legat, Ljubljana, Prešernova, Maribor, Vetrinjska

Kulturni obzornik

Narte Velikonja: Otroci

(Novele. — Zbirka domačih pisateljev Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani.)

Po »Višarskih polenih«, večerniški povesti Mohorjeve družbe, »Otroci«, drobne zvezka Mohorjeve izdaje, so »Otroci« tretja Velikonjeva knjiga. V nji je izdal črtice in novele, ki so bile objavljene v raznih listih in revijah, zlasti v »Domu in svetu«.

Pri »Domu in svetu« je sodeloval Velikonja med vojni in v prvem povojnem času pogostejše, vendar ni postalo njegovo ime nikdar preveč vsiljivo, ne hvale ne graje ni slišal na meštarskem slovenskem književnem seju. Njegovo zadržanje proti javnosti je v tesnem stiku z zlahtnostjo in z zlahtno nevsiljivostjo, ko napisane njegove novele.

V njegovi zbirki »Otroci«, kakršna leži pred nami, je slovenskim pravilom zvestih novel le malo. Slovenska novela pa je povsem drugačen pojem nego »novela« v šolskem pomenu. Slovenski pisatelj vnaša vanjo vse elemente krize, kram, izraža v nji vse, kar mu narekuje notranji poveljnik in krivo bi eklepal, kdor bi meril vrednost tistega našega slovenskega blaga, ki se tiska pod značko »novele«, v razloženosti pojma »novela« je pri nas brezmejna. V to obliko položi slovenski pisatelj kar ima najlepšega v sebi; ako pa teče le čez dve, tri strani, napiše svojemu sestavku pod naslov, da je črtica.

Zlasti Narte Velikonja se malo zanima za pravila in za zvestobo književnim tradicijam. Kaj del Velikonja je sam sebi, to se pravi, svojemu lastnemu slogu, ne ohrani zvestobe, da je povsem

miren in prehtan, sam svoj oblikovalec. Iz snovi same mu raste slog, tesno se oklepa sleherne kretnje dogajanja, sleherne tankosti ambijanta, sleherne barve vzdušja, ki jo čara povest pred čitateljevo domišljijo. In čitatelj čuti živi etik med utripom pisateljeve ustvarjalne žile, tople od pisateljeve srčne toploti; neposrednost predavanja; in vsrkava intimitno pisateljevega zapiska kakor enkratno in nikdar ponovljivo doživetje.

Vse osebno doživlje pisateljstvo je do zadnje mrvice izčrpano v likih in prizorih, ki jih vsebuje njegova knjiga; vsa napetost in bistrost, vsa miselnost pisateljeva živi v delu samem, ni vnešena, namenoma vpletena ali za privesek. Velikonja, ki mu tendenčnosti nikakor ne smeš odrekati, piše, kakor pričakujemo od zrelega in spočnega pisatelja: brez namena, da bi prodal tendenco, marveč iz gola in čistega veselja do pripovedovanja.

Otroška duša v svojih etikah in nadlogah, v svoji življenjski sili in v svoji bedi, v svojih svetlih in zagonetnih pojavih, je predmet Velikonjevega pripovedovanja. Svojestvenost predmeta zahteva od zrelega pripovednika globoke potopitve, temeljite opazovanja in bistrega sklepanja. Ako je težavno prodirati v labirint človeške duše sploh, je gotovo še mnogo težavnejše prodirati v skrivnost otroka. Zgodbe, ki nam jih pripoveduje Velikonja o otrocih, niso plitke povestice, marveč nam razkrivajo tajnosti, ki jih otroci skrbneje skrivajo in budneje čujejo nad njimi nego odrasli. V našem slovenstvu smo imeli pred Velikonjo le Ivana Cankarja, ki je imel izraziti smisel za ta predmet. Način njegovega opazovanja pa je bil povsem drugačen, nego je bil Velikonjev, ki opisuje ostriše, dači dušeslovno manj zamotane doživljaje in zapletljive iz otroškega sveta. Cankar je iskal skrivnih gibov duše in odkril je premočne nepozabne podobe v notranjosti kapelice, ki je otroška duša. Njegov postopek je bil, da je iz kaotičnosti elementarno otroškega sveta odpiral dveri v življenjsko realnost. Velikonja nas pa pelje iz zunanega sveta skozi nevidne špranje v notranjost otroške duše. Velikonja izvaja skoraj dosledno pot posledice iz razmerja odraslih do dece, med tem ko je iskal Cankar vzrokov in povodov v neotipljivosti in brezdanosti notranjega elementa.

Posledica tega Velikonjevega zadržanja je, da so njegove novele manj bujne v čustvenosti doživeti, zato pa ostriše v dogodkih, napetije in — bolj pripovedniške od Cankarjevih. Epitični element sili v teh Velikonjevih delih na svetlo. Začimba pripovedovanja z neprisiljenimi in vendar zelo prodornimi vonjavami ambijanta je za Velikonjo značilna in tvori posebno, dragoceno stopnjevanje otipljivosti, nazornosti njegovega sloga. Tako je na primer v noveli »Na morju« kaj malo govora o morju, a vendar se ziblje vsa povest v značilnosti tega elementa. Početje ljudi na barki, odlomka povedano in vendar čvrsto spojeno, je skrivnostno vode, morja, na tako čudovit način sorodno, da vidiš plimo in oseko, širino in tesnobo, dvig in padec vala, sončno in senčno stran, skrivnostno dvojnost morja tako različno, kakor bi Velikonja ne bil hotel povedati kaj o ljudeh, ki doživljajo na ladji svojo usodo, marveč o usodi morja samega. — Vsako novelo zase bi mogel označiti pozorni čitatelj na podoben način.

Lahka in težka je Velikonjeva knjiga. Lahka za tistega, ki bo sledil dogodkom, katerih čar je vabljiv in privlačen, da knjigo ne daš iz rok, preden ji nisi na kraju. Težka za tistega, ki se bo vglabljal v oni drugi svet, ki se skriva za tem zakroženim in nazorno povedanim.

Oni drugi svet pa je že človeku samemu le prerodko odprt. Vsak hip utede zadeti obenj, vsak hip ga obdaja, a človek hodi mirno, zatopljen v zunanje pojave in dogodke, vozi ladjico življenja po itak težki in nevarni poti vidnih težav in nadlog. Preredko, pravim, opaziš okrog sebe prečiščeno, v poslednji emoter izpeljano podobo življenja, ki ga živi.

Tako tudi v Velikonjevih novelah najde le pozorni čitatelj vseprijetnost prečiščene, večnostne oblike naše vsakdanjosti, ki jo je pisatelj vendar na tihem, s poslednjim dihom svojega stvariteljskega pogona vdahnil slehernemu svojemu stvoru.

Zbirka »Otroci« vsebuje naslednje Velikonjeve črtice in novele: Cepljenje — Birma — Tuji otroci — Mož, ki je otroka jedel — Otroci se igrajo — Amerikanci — Stric — Izpoved — Med dvema stenama — Na morju — Tri gracije — Sirote.

Knjiga je izšla na finem papirju z lepim tiskom, vezana je moderno in okusno ter velja v polnem platnu za nenaročnike 60 Din.

Katehetska ura

Presvetli ordinarij ljubljanske škofije, škof dr. Gregorij Rožman sklicuje na prošnjo ljubljanskih katehetov g. duhovnike, ki se zanimajo za splošno versko-nravnega vzgoje in šolske kateheze

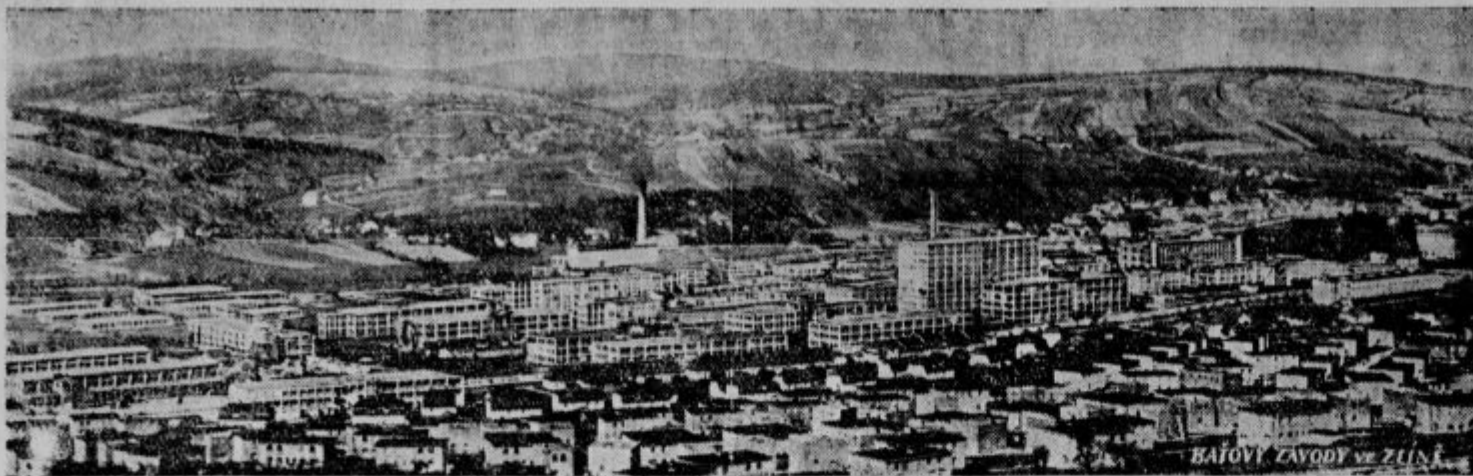
v sredo 18. novembra t. l. ob 2 popoldno v prostorih Lichtenurnovega zavoda

na pomenek o nekaterih važnih pedagoških in didaktičnih vprašanjih

Predaval bo docent za kateheto na ljub. univerzi dr. Josip Demšar o vprašanju Kako otrok vero doživlja. Stolni vikar in katehet Alojzij Kommerlj bo o katehezo o zakramentu sv. zakona pri učenih IV. osnovnega razreda skušal združiti, kar spada k sedanjim vzorni katehezi. Katehet Josip Zušek (Kranj) bo kazal, kako veroučitelj z risanjem na tabli pouk pojasnjuje in poživlja.

Ta oglas velja kot povabilo vsem gg. duhovnikom.

Bata doma in v svetu

Pogled na Zlin.

Glede na našo polemiko proti ustanovitvi Bafove tovarne v Jugoslaviji, je Bafa povabil uredništvo »Slovenca«, naj odpošlje v Zlin posebnega poročevalca, da prouči položaj delavstva v Bafovi tovarni. Danes priobčujemo njegova izvajanja. — Prip. »Slovenca«.

Od proge Dunaj—Breslava—Varšava se v Otrokovicah, ki leži severovzhodno od Brna, odcepi Bafova železnica; po tej te nekakšen kamničan pripelje v Zlin, Bafovo rojstno mesto in sedež menda največje tovarne čevljev na svetu. 135.000 parov na dan in 25.000 delavcev, to je že nekaj! Že tako majhna postaja, ki je bila zgrajena za predvojni Zlin s 4000 prebivalci in ne za današnji Bafov s 25.000 dušami, kar zgine v okviru štiri-, pet- in šestnadstropnih tovarniških stavb, sedemnadstropnega konsumnega doma, internatov, šole, novega hotela, katerega betonsko okostje seže že do sedmega nadstropja. Vse te mogočne stavbe se vzpenjajo po pobočju Zlinskega griča in nebroj ličnih delavskih hišic se je boječe umaknilo tem velikanom v ozadje.

Spremljevalec ti išče sobo, kamor bi odložil prtljago, posvetuje se s tovarišem iz jugoslovanskega oddelka Bafove tovarne, potem zgine. Vse se nekam zavlauče. Naval tujecev, ki prihajajo po opravih, a tudi tovarnarjev, strokovnjakov, profesorjev in dijakov na poučnem izletu, socialnih delavcev in časnikarjev, ki jih je Bafa povabil, je res velik. Bafovo osebe ima z njimi mnogo posla in težko jim najde v Bafovih prostorih ali v mestu pri-

hovan osornih pogledov ne njihovih muh, mi štejemo izrezane podplate, sešite kože, zabite pete in dovršene pare, vsi smo tovariši, edino število je naš gospod! To je neke vrste komunizem dela, kateremu deloma odgovarja komunizem zaslužka.

Dekliški internat.

Skrivnost Bafovega uspeha ni nikakršna skrivnost: Bafa zna navezati delavca s telesom in dušo na svoje podjetje. Kako to stori, v tem leži skrivnost Bafovega sistema. Veriga, ki prinese pred delavca čevlji, kateremu manjka na pr. še peta, in ga takoj odpelje dalje k delavki, da ga osnaži, prisili telo, da postane stroj; akordno delo in pri določeni vrsti delavcev soudeležba na dobičku, priklene tudi dušo na stroj; reklama, časopisje — Bafa izdaja sam tednik »Zlin«, ki postane v kratkem dnevnik, in te dni je izšla prva številka »Maleda Zlina« za otroke, in strokovnjsko organizirani sistem delavskega življenja izven tovarne, ki sloni na temeljitem proučevanju duše in miselnosti delavca, ustvarjajo delavčevu razpoloženje za Bafu in tudi izpopolnjuje njegovo znanje; pobjanje alkoholizma — Bafa je na pr. kupil v Zlinu že dve gostilni in jih nato zaprl — pospeševanje uživanja mleka — Bafov konsum proda 15.000 litrov mleka na dan — in sadja dvigajo delavčevost delavca. Kdor bi hotel proučiti organizacijo dela samega, bi moral napisati samo o tem vprašanju debelo knjigo. Organizacija je postavljena na načelo avtonomije. Tovarna je razdeljena v samostojne delavnice (z nad sto delavci), ki same dovršijo čevlji, prejemale surovino od drugega oddelka po določeni ceni in same odgovarjajo za izgubo, ki bi nastala v njihovem oddelku na pr. radi nesposobnosti ali lenobe delavca. Bilanca se sestavi tedensko in na tej podlagi se tedensko obračunava dobiček ter soudeležba delavstva na njem.

Delavec je plačan po številu kosov, ki jih obdela; vendar ne sme njegov zaslužek pasti pod določen minimum (pri odraslih 250 Kč).

Stroške za doplačilo do tega minima nosi delavnica, ki pa nesposobnega delavca premešči ali tudi odpusti, ako se izguba ponavlja. Bafa razlikuje: »mlade mošče« (od 14. do 17. leta), ki žive pod strogim nadzorstvom v njegovih internatih in se vzdržujejo z zaslužkom v tovarni, »mlade delavce« (do 21. leta), »soudeležence na dobičku« (od 21. leta dalje) in »predelavce«. Povprečno znaša zaslužek vsega delavstva okoli 300 Kč na teden, vajenca ali vajenka zasluži 120 Kč, izredno pridne žilije tudi 300—400 Kč, prvovrstni delavci do 500 Kč s soudeležbo na dobičku vred. Dobička je deležnih 20—30 oseb v posamezni delavnici, to je okoli 50—60 odstotkov delavcev nad 21. letom in okoli 30 odstotkov vsega delavstva v delavnici. Vodja delavnice odračuna 50 odstotkov čistega dobička tovarni, drugih 50 odstotkov delavstvu. Od tega zneska prejme delavec polovico v denarju, druga polovica ostane v tovarniški blagajni kot njegov prihranek in pa v kritje morebitnih izgub, ki bi se pokazale pozneje; zato podjetje ne izplača delavcu njegovega prihranka v primeru odpusta ali prostovoljnega odhoda takoj, ko zapusti tovarno, temveč šele po določenem času. Delavčev prihranek se obrestuje po 10 odstotkov in mnogo je nameščenec, ki so si tako prihranili že več tisočakov. Prvovrsten delavec, teh je kvečjemu okoli 10 v delavnici, zasluži povprečno okoli 600 Kč na teden, in sicer okoli 500 Kč za akordno delo in ostalih 100 Kč kot soudeležba na dobičku.

Bafa si vzgaja delavstvo v internatih za mladeniče in deklice. Letos je prišlo v inter-

Svojevvrsten škandal v radiu

V kratki zgodovini radija se gotovo še ni zgodil slučaj, kakršnega so doživeli v nedeljo poslušalci oddajne postaje v Baslu v Švici.

Postaja je v nedeljo dajala koncert komorne muzike. Da bi to predvajanje bilo za poslušalce bolj razumljivo, je vodstvo radio postaje naprosilo znanega švicarskega glasbenega kritika Otona Maaga, da bi pred koncertom imel kratko poučno predavanje. Kritič Maaga je prišel sijajno. V najbolj izbranih besedah je priporočal predvajanje in godbenike, ki bodo skladbe izvajali. Po teh uvodnih besedah pa je nenadoma prešel na povsem drugi tema in predvsem poudaril, da so tepeci vsi

nate 1300 novih vajencev in vajenk. Na dvorišču sem videl 70 vajencev iz Jugoslavije, ki so prispeli prejšnji dan. Zgradil je tudi »Masarykovo poskusno šolo«, ki jo vzdržuje moravska dežela; šola je urejena po najmodernejših pedagoških načelih in tudi katehet se je pohvalno izrazil o njej. V cerkvenem pogledu je Bafa Amerikanec; po njegovem mnenju ne spada to vprašanje v tovarno. Njegovo delavstvo ni komunistično, ker se mu godi dobro, pač pa so komunisti delavci v drugih dveh manjših tovarnah čevljev v Zlinu, ki pod Bafinim pritiskom naglo propadata. Pri občinskih volitvah si je Bafa priboril od 42 mandatov 41, drugega je sporazumno prepustil katoliški ljudski stranki, da bo kot župan imel v občinskem svetu tudi opozicijo.

Bafa gleda, da je delavstvo zadovoljno in zdravo, ker dobro ve, da takšen delavec največ producira. Delavec dela 9 ur dnevno, ne pretrgoma od 7 do 12 in od 1 do 5, zato pa je prost v soboto in nedeljo, da se odpočije in posveti družini. Za 3—4 Kč dobi v Bafovem konsumu dobro kosilo. Dvosobno stanovanje ga stane v Bafovi naselbini 15 Kč tedensko. Tovarna je higijenično urejena in da zmanjša število nesreč, je dal Bafa odstraniti vse transmisije in vsak stroj teče avtonomno. Primerov bolezni in nezgod je približno toliko kakor v drugih modernih tovarnah.

To je Bafa doma. S splošno socialnega vidika je mogoče Bafu pobijati le toliko, kolikor vsak do skrajnosti racionaliziran obrat. Nič več. Bafa je treba priznati, da skuša čim bolj omiliti zle posledice v socialnem pogledu, ki jih ima racionalizacija; v tem je vreden posnemanja. Ustroj njegovega podjetja je proučil tudi mednarodni urad dela in krščanski sociolog dr. Vašek ni v svojem delu »Spravedlnost v gospodarskem življenju« navedel nič proti Bafi, kar bi nasprotovalo krščanski morali.

Druge je seveda vprašanje, kaj pomeni Bafa drugod, na pr. pri nas v Jugoslaviji. Že na Češkoslovaškem je Bafa pokazal, da ne trpi konkurence, oziroma da mu mora prej ali slej podleči vsaka tovarna. Nedavno je absorbiral veliko tovarno »Busic« in v njenih prodajalnah v Pragi se zdaj prodajajo pod tem imenom njegovi čevlji. Bafa bi bil kmalu ubil nemško industrijo, da mu niso Nemci zaprli poti s carinami; zdaj gradi v Otmuthu lastno tovarno, v Darmstadtu pa mu ne dovolijo odpreti niti prodajalne. Danes že Francozi trepetejo pred njim. Ako bi Bafa zgradil tovarno pri nas, bi druge tovarnarje zrušil. Podlegla bi seveda tudi naša industrija v Sloveniji in vsa čevljarska obrt, razen Bafovih popravilnic, bi se prenesla v Vukovar v veliko škodo našega delavstva. Naši tovarnarji pa naj se zavedajo, da se bodo najlažje borili proti Bafi, ako ga pričnejo posnemati v njegovem stremeljenju za dvigom socialnega položaja delavca. —ski.

Delavnica.

mernege zavetišča; vendar se radi zadržanja svojega spremljevalca napram tebi ne moreš otresti vtisa, da ti hoče Bafa po svojem uradniku povedati, kako si majhen v Zlinu, v njegovi tovarni, kjer se diktirajo cene čevljev že vsej Evropi in odkoder vodijo poslovne poti celo v Indijo, Kitajsko in Japonsko. Vsaka beseda in vsaka kretnja Bafovih — prav za prav Bafa ne pozna te označbe in ne dela razlike med uradnikom in delavcem, vsi so zanj »soudeleženci«, nekakšni komunistični »tovariši« — uradnikov ti odkriva nenavadno stanovsko zavest, pravi ponos, da so »sodelavci« Bafe, ne samo tistega živega Bafe, ki je radi svojih organizatoričnih sposobnosti strah in trepet tovarnarjev vse Evrope in ki si vsak dan da ob vходу v tovarno preščiipniti kontrolni listek kakor vsak drugi delavec, temveč nekega drugega nepoosebljenega Bafe, ki ga nikjer ne vidiš, čigar duh plava neprestano nad tovarno in je neprestano za teboj. Opoldne te pelje na kosilo v Bafov »obehodni dum« (konsum), po delu na večerjo, v prodajalno, v njegovo gledališče, na njegovo igrišče in zvečer

Ponarejeni dolarji

Berlinska policija je odkrila mednarodno družbo ponarejevalcev dolarjev. Zanimivo je, kako je policija to nevarno družbo razkrinkala. Neki poštni uradnik je bil prijel, ko je hotel menjati 100 dolarski bankovec. Na policiji je priznal, da je za časa nočne službe ta bankovec vzel iz nekega pisma. Pismo še ni bil uničil in ga je predložil policiji, ki je na podlagi tega pisma odkrila vse člane ponarejevalske družbe. Vsi člani so zaprti in jih čaka »nagrada«.

Požar v bolnišnici

V mestu Ontario je ponoči izbruhnil požar. Prišlo je do strahovite panike. Ni mogoče opisati slike, ko so se večinoma težko bolni ljudje poskušali rešiti iz gorečega poslopja. Sedem bolnikov je zgorelo, nad 30 pa je težko ranjenih.

Smešnice

»Vi bi se pač že lahko poročili; že radi vaših upnikov.«
»Če rabijo moji upniki denar, naj se kar sami ženijo!«

»Gojite kak šport?«
»Seveda, že radi zdravja.«
»Kateri šport pa gojite?«
»Zbiram poštne znamke.«

»Draga ženica, radi težke krize bova morala žrtati nekatere izdatke.«
»Sem že sama mislila na to. Veš, od danes kar lepo prenehaj kaditi.«

Starejša igralka: »Neverjetno! Dandanes pa res ni mogoče dobiti dobro zrealo!«

Japonsko-kitajska vojna. Vsa prizadevanja Sveta Društva narodov, da bi ublažila spor med Kitajci in Japonci, so ostala doslej brez uspeha. V vojna z vsemi grozotami in strašnimi posledicami. O ozadju tega spora, o interesih posameznih velesil, posebno o vlogi Rusije in Anglije delu, velezanimiv članek.

Mandžuriji kljub posredovanju divja krvava vrinašamo v današnji številki, v političnem

Insolvence v oktobru

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je danes objavilo svojo statistiko konkurzov za mesec oktober, iz katere je razvidno, da je bilo v mesecu oktobru razglašanih v vsej državi 49 konkurzov in 63 prisilnih poravnav izven konkurza. V mesecu septembru t. l. je znašalo število konkurzov 43, prisilnih poravnav pa je bilo 46. V zadnjih mesecih je bilo število poravnav in konkurzov sledeče:

	Konkurzi	poravnave
	1930	1931
januar	52	25
februar	56	45
marec	123	40
april	40	27
maj	73	54
junij	36	30
julij	32	33
avgust	29	33
september	24	43
oktober	31	49

V naši banovini je bilo v mesecu oktobru razglašanih 6 konkurzov (v septembru 2 in v oktobru 4), nadalje je bilo razglašanih 5 poravnav v primeri z 9 v septembru letos in 1 v oktobru lani.

Skupno je bilo v prvih 10 mesecih t. l. razglašanih v vsej državi 387 konkurzov v primeri s 496 konkurzi v odgovarjajoči dobi lanskega leta. Število konkurzov je letos res manjše kot lani, kar pa je pripisovati uvedbi prisilne poravnave izven konkurza z dnem 1. maja 1930. Zato je treba še prišteti prisilne poravnave izven konkurza, da se dobi točna slika insolvent. Prisilnih poravnav je bilo letos v prvih 10 mesecih razglašanih 538 v primeri s 111 v dobi od 1. maja do 31. oktobra, torej v 6 mesecih. Skupno je bilo registriranih v vsej državi v prvih 10 mesecih t. l. 925 insolvent, dočim je bilo v prvih 10 mesecih lani razglašanih samo 607 konkurzov in poravnav.

Posebej je bilo v Sloveniji razglašanih insolvent v zadnjih dveh letih po podatkih Društva industrijev in veletrgovcev, ki se nekoliko razlikuje od podatkov, ki jih objavlja državna statistika pri predsedstvu vlade.

	Konkurzi	poravnave
	1930	1931
januar	5	6
februar	5	10
marec	11	6
april	3	4
maj	7	8
junij	6	9
julij	2	6
avgust	2	8
september	7	2
oktober	5	6

Konkurz je razglašen o imovini Pezdevšek Janka, trgovca v usnjem v Rogiški Slatini (po pravomocni ustavitvi poravnalnega postopanja); prvi zbor upnikov 12. nov., oglašiti se je 30. nov., ugotovljeni narok 15. dec. — Nadalje je razglašen o imovini Dolničar Ivanke, najemnice restavracije »Union« v Mariboru; roki: 12. nov., 12. dec. in 21. dec.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Preserla Franca, posestnika in pekoveškega mojstra na Jesenčah; narok za sklepanje poravnave 12. dec., oglašiti se je do 7. dec.

Potrjeni poravnavi: P. Ladstätter in sinovi, tovarna klobukov v Domžalah za 40% v 6 mes.; Smolej Rudolf, trgovec v Mariboru, Ruška cesta 2 za 20% v 3 tromesečnih obrokih.

Največja italijanska banka Banca commerciale italiana je sklenila oddati svojo posest vrednostnih papirjev in udeležb posebnih družb za efekte Comofin, ki bo zato povišala svoj glavni. Banka je namreč utrpela pri svojem efektivnem portfelju izredno velike izgube radi padca tečajev na borzah.

Borza

Dne 5. novembra 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji Amsterdam, Curiba in Prage, dočim se je London ponovno učvrstilo, z njim pa tudi Bruselj, Pariz in Trst. Nasprotno pa je bil slabše tečaj Newyorka. Promet je bil srednji in je vse zaključene devize dala Narodna banka. V prostem prometu se je Berlin učvrstil od 1355 na 1360.

Ljubljana. Amsterdam 2269.38—2276.22, Bruselj 785.39—787.75, Curib 1068.45—1101.75, London 208.56—218.00, Newyork kabel 5626.76—5643.76, ček 5615.76—5632.76, Pariz 221.45—222.11, Praga 166.74—167.24, Trst 289.07—295.07.

Zagreb. Amsterdam 2269.38—2276.22, Bruselj 785.39—787.75, London 208.56—209.38, Milan 289.07—289.97, Newyork kabel 5626.76—5643.76, ček 5615.76—5632.76, Pariz 221.45—222.11, Praga 166.74—167.24, Curib 1068.45—1101.75. — Skupni promet brez kompenzacij 5.2 milij. Din.

Belgrad. Amsterdam 2269.38—2276.22, Bruselj 785.39—787.75, Curib 1068.45—1101.75, London 208.56—218.00, Newyork 5615.76—5643.76, Pariz 221.45—222.11, Praga 166.27—167.24, Trst 295.07—289.07.

Curib. Belgrad 9.05, Pariz 20.16, London 19.25, Newyork 512.25, Bruselj 71.40, Milan 25.575, Madrid 45.20, Amsterdam 206.45, Berlin 121.45, Stockholm 110, Oslo 108.50, Kopenhagen 110, So. Ija 3.71, Praga 15.19, Varšava 57.35, Budimpešta 60.025, Atene 6.30, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Helsingfors 10.

Dinar notira na Dunaju: deviza 12.70, valuta 12.55.

Vrednostni papirji

Na zagrebški borzi je bila tendenca za državne papirje v glavnem neizpremenjena, za 7% Bler celo slabša. Prometa je bilo v promptni škodi 200 kom., 7% inv. pos. 25.000, 7% Bleru 3000 dol. in 7% obvl. Drž. hip. banke 1000 dol. Na belgrajski borzi je tendenca za vojno škodo čvrstela in je bila celo zaključena po 278, na koncu je bila čvrsta po 277. Promet je bil znatnejši in je znašal 1250 kom. Nadalje je bilo za november prometa 300 kom. Slabše je bilo 7% inv. pos., ki je bilo zaključeno 26.700 nom., kakor tudi begl. obvl. 100.000. 8% Blerovega posojila je bilo zaključeno 1000 dol., ravno toliko 7% posojila Državne hipotekarne banke.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 65 bl., 7% Bler. pos. 60 bl., Celjska 150 den., Kred. zavod 195 den., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap. 7% inv. pos. 64—64.50 (64), agrarji 36 bl., voj. škoda ar. 272—273 (273), kasa 272—273, 12. 275—280, 8% Bler. pos. ar. in kasa 65—68, 7% Bler. pos. ar. 57—58.50, kasa 57—58.50 (59.58), 7% pos. Drž. hip. banke kasa 62—63 (62.50), 0% begl. obvl. 42—43.

Belgrad. Narodna banka 4850 den., 7% inv. pos. 64—66, agrarji 36 bl., vojna škoda 277—278 (271.50, 272, 272.50, 273.50, 273, 274, 278, 277), 11.

Skupno je bilo v prvih 10 mesecih t. l. razglašanih v Sloveniji 53 konkurzov v primeri z 59 v prvih 10 mesecih lani. Nadalje je bilo razglašanih v prvih 10 mesecih t. l. 76 prisilnih poravnav izven konkurza v primeri s 15 lani. Skupno je bilo torej v Sloveniji zabeleženih v prvih 10 mesecih letos 129 insolvent, lani v istem času pa jih je bilo samo 74. V vsej državi je število insolvent naraslo za 50%, dočim je samo v Sloveniji znašal prirastek 76%, torej tri četrtine. Število insolvent je v naši banovini naraslo znatno bolj kot v ostalih delih države, iz česar se da sklepati na manj ugoden gospodarski položaj pri nas kot drugod v državi. Rekordno je bilo tako pri nas kakor v ostali državi število insolvent meseca maja 1931, ko je bilo samo poravnav v naši banovini razglašanih 22, k čemur je treba prišteti še 8 konkurzov, torej skupno 30 insolvent ali ena insolvent dnevno, kar je zelo znatno za gospodarski položaj. Seveda smo sedaj v dobi hude gospodarske depresije, ki pa zaenkrat še nima izgledov za hitri konec.

Denarni trg

Sedanja kriza na denarnem trgu bo imela gotovo svoj odsev tudi v statistiki insolvent. Kljub dejstvu, da imajo ljudje prihranjena znatna denarna sredstva, se mnogi število meničnih protokov in tožb, kjer gre vse normalno pot. Jasno je, da je treba v kratkem razbistritve na denarnem trgu, ker izgubljajo kredit velike in solidne firme z znatnimi naložbami. V zvezi s tem postajajo razumljiva poročila iz več krajev naše države da so trgovci sklenili prenehati s kreditiranjem blaga, ki je zavzelo že nevaren razmah in da zahtevajo plačilo v gotovini, saj morajo vse svoje obveznosti poravnati v gotovini. V normalnih razmerah bi se potrebovalo znatno manj gotovine. Posebno se čuti plačevanje v gotovini v špecerijski stroki. Manufaktura se drži starih običajev, pa vendar postajajo plačilni roki radi slabega dotoka vedno daljši. Misli bi torej treba veskako na to, da bi zopet prišla bolj do veljave menice. V zvezi s tem je zanimiv predlog zagrebške borze za organizacijo trgovanja z menicami. Menice, ki pa bi morala pokazati več razumevanja za to, pa bi posel in postopati bolj širokogrudno po vzgledu drugih bank, kjer so začeli sprejemati v eskont čisto finančne menice. Pri nas pa bi se dalo dobiti dovolj meničnega materiala na blagovni podlagi.

Končno omenjamo, da je obrestna mera postala pri nas zelo visoka, in kolikor se da dobiti sploh denar. Za prima akcepte čujemo obrestno mero 12%, ki gre za slabše tudi na 15%. Računati moramo s tem, da bo na našem denarnem trgu v bodoče še dalj časa denar drag in da je treba velike previdnosti.

277—279 (275), 6% begl. obvl. zaklj. 42.50—43.25, 8% Bler. pos. zaklj. 66, 7% Bler. pos. 58—60, 7% pos. Drž. hip. banke zaklj. 64.50.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 92.20, Wiener Bankverein 13, Escompteges. 117, Zivno 75, Ausiger Chemische 123.50, Alpine 10.80, Trboveljska 26.50, Leykam 1.65.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač. stara 99—101, bač. sr. nova dec., jan. 62.50—67.50, marec, april, maj 80—85, gorban. stara 95—97.50, južban. stara 90—92.50, sr. stara, okol. Indija 99—101, okol. Sid 101—102, bač. sušena 80—82, sr. sušena 82—84, ban. sušena 75—77. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence: za koruzo čvrsta, za ostalo neizpremenjena. Promet: skupno 28 vagonov.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet srednji. Pšenica dec. 11.19—11.43, zaklj. 11.15—11.17, marec 12.20—12.48, zaklj. 12.25—12.27, rž dec. 12.65, marec 13.43—13.72, zaklj. 13.45—13.50, koruza maj 13.92—14.25, zaklj. 13.95—14.

Les

Na lesnem trgu vlada skoroda popolno mirnilo, ki očituje, kako težko krizo preživlja bač na — do nedavna najjačja — panoga našega gospodarstva. Zato je tem topleje pozdraviti prizadevanja, da se podvzame vse potrebno za čim uspešnejše omiljenje krize na našem lesnem trgu. V to svrhu se je namreč pri omenjeni zvezi osnovala »Oredna sekcija lesnih trgovcev in producentov« za državsko banovino, katere namen je predvsem izpeljati smoteno organizacijo v produkciji sami kakor tudi izvesti reorganizacijo eksporta. Do sedaj se je ustanovil odbor, kateri je stalno v stikih tako s producenti kakor s konzumenti in je že razposlal prve osnutke pravilnika, na podlagi katerega naj bi se izvedla ta reorganizacija. Sekcija deluje zelo živahno pa tudi z uspehom in je že zainteresirala merodajne faktorje kakor tudi vse interese lesne stroke.

Res poudariti in pozdraviti je ta korak zastopnikov našega narodnega premoženja, ker je bil pač že skrajni čas, da se ta panoga zopet tako uveljavi kakor zasluži. (»Trgovski list«.)

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Petek, 4. novembra: — Zaprtlo.
Sobota, 7. nov.: »DVE NEVESTI«. Izven.
Nedelja, 8. nov. ob 15: »PRINCESKA IN PASTIR-CEK«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »DVE NEVESTI«. Izven.

Ponedeljek, 9. nov.: »DOGODEK V MESTU GO-GIČ. Red C.

Golarjeva najnovejša ljudska igra »Dve nevesti« je dosegla pri svoji premijeri zelo lep uspeh. Gledališče je bilo skoro do zadnjega kotička zasedeno in občinstvo se je izvrstno zabavalo. Prva repriza bo v soboto 7. t. m.

OPERA

Začetek ob 20.

Petek, 6. novembra: Zaprtlo (generalka).
Sobota, 7. novembra: KOŠTANA. Premijera. Izven.
Nedelja, 8. nov. ob 15: »VIKTORIJA IN NJEN HUZAR«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »KNEZ IGOR«. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 9. nov. — Zaprtlo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 6. nov. — Zaprtlo.
Sobota, 7. nov. ob 20: »CIRKUSKA PRINCESA«. Nedelja, 8. nov. ob 20: »ZEMLJA SMEHLJAJA«.

Vreče Kdor rabi vreče krupt jih nečeneje pri trdkin
Mirko Mlakar
Ljubljana - Slomškova ulica št. 11
Telef. št. 2947.

Ljubljanska drama: Dve nevesti

Cvetko Golar je v naši literaturi avtor, ki ga danes pozna samo naša ornamentika kot motiv, v resnici pa je v svoji noveli je nedoumljiv romantičen pripovedovalec — ne vemo sicer, kam bi dijali njegove zgodbe, vendar jih preveva pravilni čar, ki na trdih tleh nima prostora. Toda v dramah stopi Golar pred nas konkreten. Vojni nageljni in polja, starina atenskih podob samo lepi na platnu, zgodba, naj si bo naivna burkasta ali resna, se bavi okrog nepristnih marionet, kmečko narejeni ljudje hranijo drug drugega z nabrano folkloro, ki vtisne zdravo in polno zvoni, a velikokrat je tudi ponarejena in prazna obvisi v zraku. Golarjeve drame so vedno same zgodbe, prav tako pobrane med ljudstvom kot boljše del njegove govorice, a ker jih kljub njihovi individualnosti predstavljajo kot tipične, so nepristne. Golar take doviti, fantovsko lahkomiselnost, grobo kmečko komiko ne samo rad obnavlja, ampak tako poveličuje z literarno predronežjo in celo robatoščjo, kakršne ne najdemo ne v njegovi literaturi in ne v noveli. V njegovi komediji ne najdemo nikjer pristne prisrčnosti, kakršne ima njegova dobra narava v izobilju, v igri prevladuje zunanje rogoviljenje in harmonika. Mešan se temu smeje, zanj je to kmečko, ker pravega kmeta ne pozna. Posebno všeč je meščanu kmečka erotika, a v resnici take ni nikjer drugje kot v nerodni gostoljubni družbi. Zato bi bilo ekoraj vredno razmisлити, kako je nastala naša razgledniška narodna romantika in kje so njene osnove, ko se le tako rada ozira na narodno pesem.

To so splošnosti. »Dve nevesti« sta tipično Golarjeva komedija. Zgodba ni slabo zastavljena: v eni hiši oddajajo nevesto in hočejo prenamesti ženina z izposojeno pšenico — to so dolinci —, hribovec pa hoče ogoljufati nevesto z izposojeno živino. Prevara se povsod razkrije, v enem slučaju nekoliko nasilno, v drugem precej naravno, toda dekleta dobi bogat vdovec Napaljon. On vzame starejšo, njegov sin mlajšo hčer. Srednji del

Rudarji o brezposelnosti

Kaj sodijo rudarji o zdravlilih zoper bolezen brezposelnosti

Z ozirom na »Slovenec« anketo o brezposelnosti, se je poleg mnogih oglašilo tudi nekaj rudarjev, ki poljsajujejo svoje težnje in težave. V naslednjem priobčujemo tri dopise, od katerih sta dva iz Nemčije in Holandije od naših odločnih izseljencev, ki pridno berejo »Slovenec«.

Moers-Meerbeck.

Naj se tudi mi oglašimo o brezposelnosti. Z velikim zanimanjem smo čitali razne članke v »Slovenec«. Splošno moram reči, da se doslej še nihče ni lotil vprašanja, kako dati delo in jelo našim dobrim delavcem. Prvi članek je govoril, da dvojni zaslužek ni na mestu. Ina prav. Mero dajal krogi bi morali posvečati več pozornosti takim slučajem. V drugih člankih smo brali, češ, da ljudje sploh ne morejo poprijeti za vsako delo kakršno jim je na razpolago. Razumem položaj izkušenih delavcev in obrtnikov (profesionistov). Drugi naglašajo v svojem članku, naj bi ljudje bolj kupovali domače izdelke, mesto tujih, da bi s tem povzdignili domačo industrijo po geslu »Svoj k svojemu«. Tudi to je prav. Vendar tudi v tem ni zadostne rešitve za ogromno množico brezposelnih. Nekateri mogotci trde, češ, da je preveč ljudi in da zemlja ne more vseh preživeti. Drugi trde, da je zemlja dovolj bogata, da bi mogla preživeti vse zemске otroke. Kdo ima prav?

Lansko leto, ko sem bil tudi jaz tako srečen, da sem se z izletniškim vlakom pripeljal v milo domovino, sem tam marsikaj videl. Po službenih opravkih sem se peljal tudi v Belgrad. Med vožnjo sem si ogledoval lepe hribovke, slavonske in sremske ravnine, kjer sem videl, kako mnogo rodovitne zemlje sploh ni obdelane. Tu in tam so se pasle črde živine, konj in par prašičev. Solze so mi stopile v oči, ko sem se spomnil, kako smo v tistih težkih časih po svetovni vojni tukaj v Nemčiji morali čistiti grmovje, kopati iz zemlje šture, ravnanj jame itd., da smo posejali malo rži ali vsadili krompirja, čeprav je bila to slaba zemlja, sam svrž, vodni pesek (Sandboden). V nekaj letih smo tukaj prav slovenski rudarji postali tudi kmetje. Znali smo se postaviti v bran prihajajočim inflacijskim časom, ko smo gospodarili z milijoni, milijardami in bilijoni; tisočaka tedaj nisem nikjer več videl. Tako je bilo tedaj. Ko se nato spomnim, mi pride na misel vprašanje, čigava je ta zemlja, ki leži prazna, neobdelana in zanemarjena? Ali ni naša?

Koliko bi se dalo v takih krajih naseliti ljudi, ko bi bila zemlja pošteno razdeljena! In s kakim veseljem bi vsakdo pograbil po njej! Če je možvirna, jo bomo osušili! Če je slaba, jo bomo izboljšali s svojim delom! Naj si bi tudi država izdala v podporo za take namene mnogo denarja, vsega bi dobila nazaj v stoteri meri.

Eno je gotovo, da mesta v bodoče ne bodo več mogla zaposliti in preživljati toliko ljudstva, kakor doslej, ker so delavca nadomestili umetni delavci — stroji. Vse podpirne ustanove bodo prej ali slej izprane. In nemoče je, da bi en delavec delal za svojo družino, za katero je dolžan delati, zraven pa bi še redil dva ali več pohajčev. Kam bomo prišli, ako mladi ljudje ne bodo več delali?

Holandija.

Čital sem 27. oktobra članek o brezposelnosti. Članek navaja za vzrok brezposelnosti to, ker so se ljudje odvadili ročnega dela. Jaz pa pravim: z ročnim delom bi si noben delavec danes ne mogel več zaslužiti, kakor kvečjemu 10 Din na dan. S tem bi se ne mogel preživeti niti on sam, kaj šele, da bi se mogel preživljati svojo družino. In če bi tudi več storil, kakor bi zadovoljstvo zanj in za družino, bi blaga ne mogel prodati, ker tovarne danes izdelujejo ceneje. Sploh pa je dandanes čas tak, da nihče neče kupiti ročnega dela, ker jim je izdelek ročnega dela preveč priprost in zato ob vso veljavo.

Drugi članek piše, češ, da so se ljudje naveličali delati. To pa ni res! Pač na lahko trdim, da bi vsak brezposelnik rad prijel za vsako delo, četudi ne spada v njegovo stroko, samo, da bi se mogel pošteno preživeti. Kajpada, je treba pri tem reči tudi to, da je treba delo pošteno plačati! Niš ne rečem, tudi taki se dobe, ki jim delo smrdi. Toda ogromna večina bi rada delala. Članek pravi, da je nekoč nekemu ponudil delo, da ga je pa ta odklonil, češ, da tega dela ni vajen, ker je pek. Mogoče je bil ta pek res lenuh, mogoče pa je tudi, da je ta pek tistega, ki mu sedaj očita lenobo, predobro poznal. Dandanes je namreč med takozvanimi delodajalci mnogo ljudi, ki bi brezposelnim radi dali delo, pa mu strašno neradi dajo to do delo tudi plačilo. Dandanes mnogi delodajalci neusmiljeno izrabljajo delavsko

igre je gola burka, a niti burka. Kako je Golar to dejanje drapiral z osebami, je spet posebna stvar. Za smeh skrbi predvsem štorasti gorjanec Miha, ki bi ga lahko pripravili za narodni ekport. Igro začne tipična Golarjeva snubača, polovka Neža in stric Andrejka.

Ceprav je igra na odru hudo okrajšana, se vlečejo doviti brez konca in kraja, smeh postaja utrudljiv, zadrega večja, dobra volja občinstva pa je neizčrpna.

Igro je po akrobatični sceni in osnutkih g. M. Gasparija vprizoril g. Fr. Lipah in izčrpal vse Golarjeve posebnosti. Prvo dejanje, ki ga opravi večina ženske, je v igri in na odru najboljšo — dokler ne pride neresno igravanje komike. Zenske vloge (ga. P. Juvanova, gđ. Bohtarjeva, ga. V. Juvanova in gđ. Rakarjeva) so bile v prvem dejanju prav zabavne, celo umetniško sprejemljiva četvorica — tako bi bilo treba vzdržati tudi nadaljnjo igro in usmeriti vse osebe; le gđ. Rakarjeva je bila v slogu igre pretirana. Neroden Nestroy 20. stoletja bi bila igra med očetom in sinom (g. Levar in g. Gregorin) pa Nestroy vzbuja kljub zaprašenosti dobro srčen smeh, Napaljonovo in Nacelovo zalezovanje in njun ples občutek, ki ga ni mogoče izraziti z drugo besedo kot neumnost. Gorjanska dvojica, Močeradnikov Miha in stric Andrejka (g. Cesar in g. Kralj) sta oskrbela obilo hudega smeha; g. Kralj je polkvečeni gorjanski eksperimental odel v resnično komiko. Prijeten je bil v zadnjem delu igre tudi g. Bratina kot Melihar.

Občinstvo je napolnilo gledališče skoraj do zadnjega prostora; privoščim gledališču takih uspešnih večerov, ker jih zelo potrebuje in nisem nič nevoščljiv občinstvu njegove dobre volje, najbolj privoščim avtorju njegovo popularnost in priznanje, ko so ga klicali na oder, želel pa bi mu več mere in okusa; mislim, da bi še kaka nova komedija ne prinesla sicer nič novega, pač pa kaj boljšega in lepšega. Tudi »Dve nevesti« sta potrebni resnejše poprave in še temeljitejša okrajšave.

F. K.

bedo in brezposelnosti, ker mislijo, da mu bo delavec, ki ga teži brezposelnost, moral delati napol zastopaj. Takole mislijo: »Hrano mu bom dal, če mogoče bolj malo zabeleženo, in par dinarjev, saj mora biti zadovoljen s tem.« Vem za več takih slučajev. Zato se pa brezposelnosti inkega dela in takih delodajalcev po pravici izogibljajo, ker pri delu vedno razkrje obleke, kakor bi mu pa delodajalec dal plače. So pa seveda plemeniti možje, katerim gre vsa čast, ki so pravičnega in usmiljenega srca in ki tudi bednega delavca tako nagrade, da se lahko primerno preživijo in obleče.

V »Slovenec« sem bral, da je nekdo zapisal: Če bi bil milijonar, bi ne gradil zavetišča, ampak tovarno za palice in lijkke. Prav je tako! Tovarno za palice, s katerimi bi vzgajal tiste, ki izrabljajo delavsko bedo, lijkke pa za tiste, da bi jih učili, kako je treba človeško delo spoštovati.

Hrastnik.

Z uvodnim člankom, ki je izšel v nedeljo 18. oktobra, se tudi jaz strinjam. Tudi jaz mislim, da bi na ta način bilo saj za 70% manj brezposelnosti. Ta članek, ki je izšel v »Slovenec« na uvodnem mestu, je bil strokovnjaki in globok. Zato pa je tudi dovolj obžalovati članek, ki je izšel 27. oktobra in ki ga je pisal nekdo drugi, v odgovor Slovenčevemu uredniku. Moje mnenje je, da je ta članek popolnoma nekritičen in napaden. Če bi vsak delavec, v vsakem slučaju in vsakršnimi pogoji prijel za vsako delo, bi bile posledice tele: Brezposelnost bi ostala in bi se prav nič ne zmanjšala. In to je bil ravno predmet tožadnih člankov! Drugič bi pa s takim postopanjem delavci sami svoj položaj strošno poslabšali. Delodajalec in delojemalec se pogajata za delovne pogoje. Delodajalec je prost, delojemalec pa ni prost, ker ga pritiska k tlom sila in beda. Ko bi delavce prisilili, da bi pri pogajanjih bili še manj prosti, kakor so danes, bi bili njih delovni pogoji še slabši, kakor so. In zato se čudim človeku, ki prihaja revnemu delavcu v teh časih na pomoč s palicami in z njimi hoče odpravljati brezposelnost, ter z lijkki ljudem vlivati pamet. Če ima pameti zadosti v zalogi, bo lahko delal dobre kšefte, kajti tega trgovskega prometa dandanes marsikje obutno manjka. Res, tudi med delavci, še več pa med drugimi!

Težave slovanskih rudarjev v Nemčiji

Moers-Meerbeck, 31. okt.

»Zveza« Jugoslovanskih katoliških društev v Nemčiji, namenava na najbolj slovesen način praznovati letošnji narodni praznik na nedeljo 6. decembra, povabljeni so že sedaj naši zastopniki kr. konzulata in izseljenškega odposlanstva v Düsseldorfu. Slovesnost bo v Hambornu, kjer imamo tudi sloveč mešani pevski zbor »Zvon«.

Nekateri občinski podporne ustanove »Wohlfahrtsamt« so našim ljudem, ki nimajo nobene, ali pa tako malo pokojnine, da ž njo živeti ne morejo, vzeli podporo, katero so že baje dalj časa prejimali. Kakor n. pr. v Gladbecku. Na intervencijo kr. konzulata in izseljenškega odposlanca Deželica po kr. poslanstvu v Berlinu se je posrečilo pri Arbeit und Wohlfahrtsamistru doseči, da naši ljudje še nadalje dobijo podporo dokler imajo pravico bivati v Nemčiji oziroma jih pristojna občina v domovini ne prevzame v svojo oskrbo. Kaj nas še to zimo čaka?

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 30 par. Najmanjši oglaš. 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Ravnatelj
trgovske šole v Ljubljani
bi rad preskrbel službo
marljivi in zanesljivi ab-
solventini. — Vprašanja
naj se pošljejo na njegov
naslov.

Sobarica
ki govori tri jezike, išče
službo na hotelu ali pri
gospodi. — Ponudbe pod
»Poštena« št. 13.082 upravi

Dekle
pridna in poštena, zmō-
na vseh gospodinj. del,
išče službo najraje v žup-
nišču. Ponudbe na upravo
pod »Marljiva« št. 13.088.

Službodobne

Vajenca
za kleparsko in vodovodno
instalacijsko obrt sprejme
dobro vpeljana tverda v
Ljubljani. Naslov v upra-
vi »Slov.« št. 13.081.

Učitelja-ico
ki dobro obvlada sloven-
ščino in nemščino, išče
za pouk dveh otrok (de-
klina 11 let, deček 9 let)
krščanska trgov. družina
(inozemci) na deželi (pol-
ure z avtobusom od Ljub-
ljane). Ponudbe pod: »Dr.
St.« na upravo »Slov.«

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Pouk

Čamernikova
šolerska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36
(Jugo-avto). Prva oblast.
koncesionirana. Prospekt
št. 16 zastoji. Pišite pon!

Jezikovna šola

Gospod. ul. 4, I. nadst.,
za vse moderne jezike.
Kurzi za odrasle in otroke.
Cene zelo zmerno.

Poizvedbe

Izgubil

se je robec od frančiškan-
skega mostu do pošte z
ročno vezanim petit-point
vzorcem, obrobjen s čip-
ko, kupljen pri trvdki M.
Leitgeb, Jurčičev trg. Ker
je drag spomin, dobi naj-
ditelj bogato nagrado. —
Vrne naj se v upr. »Slov.«

Stanovanja

Stanovanje

komfortno, štiri ali tri-
sobno, solčno, oddam v
Sp. Šiški, Beljaška ulica,
nova vila.

Solčno stanovanje

dveh sob in kabineta s
pritiklinami, v II. nadst.,
se odda za februar 1932.
Poizve se: Rimska cesta
18, I. nadst.

Vnajem

Nova pekarija

na prometnem kraju, se
odda takoj po nizki ceni
za daljšo dobo. — Alojzij
Javornik, Škofljica št. 30.

Objave

Preklic.

Podpisana Minka Kralj
iz Beričevega preklicujem
s tem vse obdolžitve, ki
sem jih izrekla o Stanetu
Koviču iz Sel, kot neres-
nične ter jih obžalujem. —
Kralj Minka.

Porestva

Vilo

enodružna, z vsem kom-
fortom in obsežnim vrtom
se zelo poceni odda s
1. decembrom v najem.
— Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 13.090.

Kupimo

Srečke, delnice,
obligacije

kupuje Uprava »Merkur-
Ljubljana« — Selenburgova
ulica 6, II. nadst.

Prodamo

Sobno pohištvo

še dobro ohranjeno, poceni
naprodaj. Naslov pod
št. 13.087 upravi »Slov.«

Puhasto perje

čisto, čehano po 48 Din
kg druga vrsta po 38 Din
kg čisto belo. gosje po
130 Din kg in čisti puh
po 250 Din kg Razpoši-
ljam po poštnem povzetju
L. BROZOVIC — Zagreb,
Ilica 82. Kemična čistil-
nica perja

Mošančki

znana

izborna in trajna

jabolka

v zalogi pri

Gospodar. zvezi

v Ljubljani

Obrt

Koruzo za krmo

oddaja naicenele
veletrgovinsko žito in moko
A. VOLK, LJUBLJANA
Realijska cesta 24.

Sveže in suhe

gobe

kupujem stalno vsako

množino. Zahtevajte po-
lastnita.

Namizna

jabolka

prvovrstna, razpošiljam
po najnižji ceni. — Peter
Setina Radeče — Zidani
most.

Nogavice

rokavice, volna in bombaž

najceneje in v veliki iz-
biri pri

KARL PRELOG

LJUBLJANA, Židovska
ulica in Stari trg

Smučarij pozor!

Smučke: turne, tekmoval-
ne itd., kakor tudi razno-
vrstne sanke imam v za-
logi v veliki izbiri. Pet-
kovšek Franc, izdelova-
tel smučk, Drenov grič,
Vrhnika.

Namočena polenovka

najboljše vrste, prima
šunka sveži narezki, raz-
ne delikatese po zelo zni-
žani ceni. Vino črno in
belo priporočljivo osobito
za bolnike ter vedno sve-
že špecerijsko blago po
konkurenčni ceni pripo-
roča tverda F. R. Kova-
čič, Miklošičeva cesta 32.
Prepričajte se.

Prilika!

Kdor se bo slikal v mo-
jem ateljeju za 6 razgled-
nic, bo dobil eno kabinet
zastonj!
Izvršujejo se vsa druga
dela ceno in solidno!
Foto-ateljé
FRANC KRALJ
Ljubljana, Stari trg 19.

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Vzamem v najem

v Ljubljani

trgovski lokal z velikim skladiščem oz. veliko suho

skladišče. J. Pogačnik, Škofja Loka, ob kolodvoru.

Prodaj

skupno ali posamezno

Dve stanovanjski hiši, eno gospodarsko poslopje s
skladišči, delavnicami in stanovanji, velik indu-
strijski objekt - žaga (z ali brez strojev), zemljišče;
ležišča in stavbene parcele. — Objekti so pri-
pravni tudi za vsako drugo industrijo. Cena nizka.
Plačilni pogoji zelo ugodni.

J. Pogačnik, Škofja Loka — ob kolodvoru.

ZAHVALA. Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih
prejeli povodom prerane smrti našega nadvse ljubljene-
ga, očeta, sina in brata, gospoda

MIROSLAVA KVASA
advokata v Višnji gori, rez. por., imej. reda jugosl. krone V. kl.
se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. — Posebno zahvalo
smo dolžni gg. zdravnikom dr. Kramariču in dr. P. Kraju za
požrtvovalno skrb in nego, vojaški komandi za izkazano zadnjo
čast, č. duhovščini, darovalcem cvetja in vencev ter vsem prija-
teljem in znancem, ki so dragoga pokojnika v tako častnem
številu spremili na njegovi zadnji poti.
V Ljubljani, dne 5. novembra 1931.

ZALUJOČI OSTALI.

Podpisana Minka Kralj
iz Beričevega preklicujem
s tem vse obdolžitve, ki
sem jih izrekla o Stanetu
Koviču iz Sel, kot neres-
nične ter jih obžalujem. —
Kralj Minka.

Porestva

Vilo
enodružna, z vsem kom-
fortom in obsežnim vrtom
se zelo poceni odda s
1. decembrom v najem.
— Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 13.090.

Draga Palir
soproga elektromonterja mestne elektrarne
dne 5. novembra 1931 ob 13 po dolgi mučni bolezn, previdna
s tolažili sv. vere, v 29. letu, za vedno zapustila.
Truplo blage nepozabne pokojnice se bo položilo k večnemu
počitku v soboto 7. novembra ob 4 pop. na mestno pokopališče.
Sv. maša zadušnica se bo darovala 9. novembra ob pol 7
zjutraj v cerkvi sv. Danijela.
Celje, dne 5. novembra 1931. **ZALUJOČI OSTALI.**

Bez posebnega namena

+

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša srčno ljubljena soproga, ožir. mati, hči,
sestra, teta in svakinja, gospa

Marija Žabjek, roj. Šušteršič
posestnica v Zapužah št. 9

v četrtek, dne 5. t. m. po mučni bolezn, previdna s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu
zaspala.

Pogreb predrage, nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 7. t. m. ob 10 dopoldne
iz hiše žalosti, Zapuže št. 9, na pokopališče k Sv. Roku v Dravljah.

Zapuže pri Ljubljani, dne 5. novembra 1931.

Ivan Žabjek, soprog; Anica, hči; Marija Šušteršič, mati; Leopold, Ludvik, brata; Lenca,
sestra; in ostalo sorodstvo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je naš dobri
soprog, oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

KAREL FLERIN
mesar, posestnik in cerkveni ključar v Domžalah

dne 4. novembra, na dan svojega godu, v 65. letu svoje starosti, ob 18 po dolgi mučni
bolezn, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagega pokojnika bo v petek 6. t. m. ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti,
Domžale, Ljubljanska cesta 44, na tukajšnje farno pokopališče.

Sv. maša zadušnica bo opravljena v farni cerkvi v Domžalah v soboto 7. t. m. ob 6
zjutraj.

Draga nam pokojnika priporočamo v molitev in v lep spomin.

V Domžalah, dne 4. novembra 1931.

Marija, roj. Rahne, žena; Karel, Ludvik, Marija, por. Pengov, otroci; Frane in Jakob, brata;
Pepea Flerin, roj. Dobravec, Ivanka Flerin, roj. Bergant, sinabi; inž. Ivan Pengov, zet;
Drago Flerin, Joško Flerin, vnuka.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJA VNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

Vioge nad Din 500.000.000'—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik,
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000'—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Narod Karnov, z veselim srcem ti sporočamo ve-
selo vest, da sem v zboru velmož sklenil uslišati proš-
njo junaškega kralja Istrov, ki je zaprosil za mojo
hčer, kraljičino Eno. Zrtvovali smo že Belenu in po-
ložil sem jima roko v roko, da sta zvezana za vse
čase v slavo rodov Karnov in Istrov, katerim naj
zavladata, ko bom moral jaz k očetom, z modrostjo
in ljubeznijo, čujoč nad zemljo in njeno svobodo.
Živel kralj Istrov Epulo, živel kraljica Enal«

»Živel kralj Istrov Epulo, živel kraljica Enal«
je bil narod navdušen in njegovih vzklikov ni hotelo
biti konec. Odmevali so od zidov, odmevali od pečin
in gor in bi skoraj preglasili rog, ki je znanil z
obzidja v vse štiri strani zemlje Karnov, da se začneja
v Silikanskem gradišču proročno slavje. Od gradišča
do gradišča so potem odmevali rogovi v tesni dolini
Soncia, v valovitih brdih onstran njega, v ravnici pod
njim in preko Karusadija in še po plodni dolini Mrzle
reke, ki je izpod Okre tekla v Silikansko jezero.

Preden se je solnce vzelo v poldan, so pripeka-
tali na iskrih konjičih velmože od vseh strani dežele
v Silikansko gradišče, kjer se je narod veselo gostil
in prepeval, in pomnožili so sijaj pri poročnih obre-
dih na ostrvu v Belenovem svetlišču, kamor so spre-
mljali v poznem popoldnevu Epula in Eno. Beli labodje
in druge močvirnice so se morali umakniti in poskriti
v samotne plitvine, zakaj številni čolni vseh vrst,
okrašeni z zelenjem in cvetjem, so nosili od vseh stra-

ni na ostrvo narod, ki se je bil zbral, da pokaže svoji
kraljičini, kako jo ljubi in jo vzveseli s poročnimi da-
rovi, katere so imeli v vsakem gradišču že dolgo pri-
pravljene zanjo.

Veliki žrec Seko je v družbi svojih bratov Bele-
novih služabnikov pričakal v glavnem pristanišču pod
mogočnim živim slavolokom lip kraljev čoln. Kakor
ogromen labod, v katerega liku je bil izdelan, se je
bližal pristanu, spremljan od manjših čolnov, v ka-
terih so se vozili velmože, svatovsko spremstvo.

Pristali so in se izkrcali.

Seko je vodil Epula in Eno s svati v Belenov
hram.

»Živel Epulo, živel Enal«
»Belen vama bodi dober!«
»Noreja naj vama ne bo nenaklonjena!«
»Solnce veselja naj vama ne zatone!«
»Živita v slavo Karnov in Istrov, ki vaju ljubijo
in ne zabijo dneva, ko sta se oba rodova združila z
vama v eno samo mogočno družino!«

»Dobre vile rojenice naj obiščejo kmalu kraljevi
dvorec in sojenice naj se mu približajo z ugodnim
rekom, da bo v zemlji Karnov in Istrov veselje še
večje in popolno!«

Med glavnimi vzkliki naroda, ki je sul kraljevi
dvojici cvetje in zelenje na pot, ju je privedel žrec
Seko v svetlišče. Ob kamniti žrtvenik so bili posta-
vili še dva bronasta, ki sta se s trinožja dvigala in se
razširila v velik cvet jezerske rože, v katerem se je
iskrila žerjavica. Najprej je žrtvoval Seko na kam-
nitem žrtveniku, prosič kralju Epulu in kraljici Eni
vrhano mero Belenove naklonjenosti v dobro zemlji,
kateri bosta poslej družno vladala. Ko je žrec končal,
sta stopila Epulo in Ena vsak pred svoj bronasti

žrtvenik in potresla nanj poročno kadilo, klanjajoč
se Belenu, ki je žarel v večerni zarji. Seko je opa-
zoval, kako se dviga dim iznad žrtvenikov, in je videl,
da se modri stebrički, vijóči se proti Belenovemu
hipu, ne iščejo, da bi se strnili... Slab znak je videl
v tem, postal je zamišljen in je molčal, ker Belenovega
odgovora na prošnje ni maral tolmačiti. Sreča mlado
dvojico mu je bila ta veliki dan kakor sveta in rajo
in veselja zbranega naroda ni hotel kaliti.

Solnce se je krvavordeče poslavljalo, ko so stopili
iz svetlišča; skozi lipe je potegnil veter, da je zajčalo
v njih, in jezero je nemirno zavalovilo...

DRUGI DEL.

I.

Kralj Prono je z Eno, mlado kraljičo Istrov, in z
izbrano četo Karnov bival na Medejskem gradišču, ki
se je dvigalo nad prostrano nižino v gorenem koncu,
kjer se je Natisa v kolenu zaobrnila in tekla proti
jugu. Ena je bila vesela, zakaj bliže je bila Epulu, ki
je še vedno taboril na jugovzhodni strani Medejskega
gradišča v ravnini ob zadnjih obronkih Karusadija,
da bi zaustavil sovražnika, ako bi hotel prodirati
proti Timavu in dalje v deželo Istrov. Kakor z obzidja
Silikanskega gradišča, tako je tudi tu gledala v ravan,
a ni ji bilo težko kot prejšnje čase, zakaj menila je,
da vidi in razloči Epulovo taborišče. In še je bila ve-
sela, ker skoraj ni bilo dneva, da je ne bi obiskal
Epulo, ko je z izbranimi jezdecji jahal na izvidne po-
hode. Vsakokrat je prihajal ali pa se vračal mimo
Medejskega gradišča in se ustavil, kolikor mu je do-
voljeval bog Heso, ki ne pozna brezskrbnosti in nje-
nih družic veselih ur.